

Ganzen en Kleine Zwanentellingen in Zeeland Seizoen 2006/2007 en 2007/2008

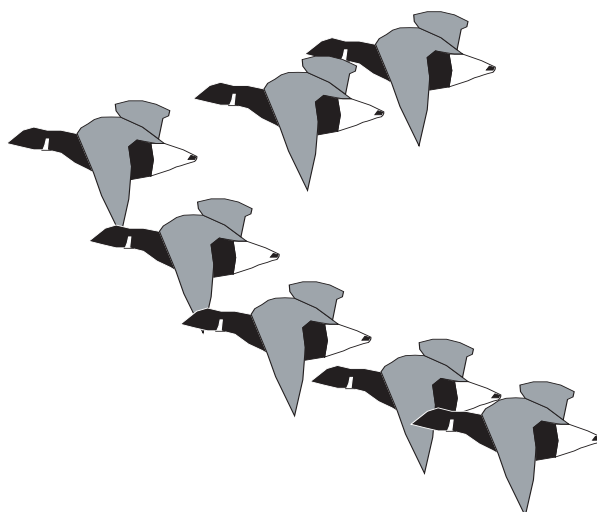
Ganzenwerkgroep Zeeland

Informatierapport

Beek-Ubbergen, november 2009
In opdracht van: provincie Zeeland

**Ganzen en Kleine Zwanentellingen
in
Zeeland
Seizoen 2006/2007 en 2007/2008**

SOVON Vogelonderzoek Nederland
Ganzenwerkgroep Zeeland

Beek-Ubbergen, oktober 2009
In opdracht van: provincie Zeeland

Colofon

Dit rapport is samengesteld in opdracht van de Provincie Zeeland

Men gelieve dit rapport te citeren als: Ganzenwerkgroep Zeeland. 2009. Ganzen- en Kleine Zwanentellingen in Zeeland, seizoen 2006/2007 en 2007/2008. SOVON-informatierapport 2009/15 SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen

Tekst: J.W. Vergeer

Database- en GIS-bewerking: E. van Winden

Foto's omslag: Maarten Sluijter (Grauwe Ganzen) & Jan-Willem Vergeer

Niets uit dit rapport mag worden vereenvoudigd en/of openbaar worden gemaakt d.m.v. druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van SOVON en/of opdrachtgever, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk waarvoor het is vervaardigd.

Inhoudsopgave

1. Organisatie, verwerking en analyse.	4
2. Opvanggebieden voor ganzen	5
2.1. Waarom ganzenopvanggebieden?	5
2.2. Opvanggebieden en verjaagbeleid in Zeeland	5
2.3. Totstandkoming aanwijzing gebieden	7
2.4. Link tussen ganzenopvang en de maandelijkse tellingen	8
2.5. Ganzen op de klei	8
3. Weers- en telomstandigheden	9
4. Dankwoord	11
5. Resultaten seizoen 2005/2006	12
5.1. Algemeen	12
5.2. Kleine Zwaan- <i>Cygnus columbianus bewickii</i>	14
5.3. Toendrarietgans - <i>Anser serrirostris</i>	18
5.4. Kolgans - <i>Anser albifrons</i>	22
5.5. Grauwe Gans - <i>Anser anser</i>	26
5.6. Brandgans - <i>Branta leucopsis</i>	30
5.7. Rotgans - <i>Branta bernicla</i>	34
5.8. Overige soorten	38
6. Literatuur	40
Bijlage I	41

1. Organisatie, verwerking en analyse

De ganzen- en zwanentellingen in de periode oktober 2006 - maart 2007 en oktober 2007 – maart 2008 werden georganiseerd op de datums van de door SOVON georganiseerde nationale ganzentellingen. Alleen voor de Rotgans was sprake van een deels afwijkend schema; een groot deel van de Rotgans werden namelijk geteld tijdens de watervogeltellingen georganiseerd door de Waterdienst van Rijkswaterstaat (voorheen Rijksinstituut voor Kust en Zee, Rijkswaterstaat) in het kader van het biologisch monitoringprogramma van de zoute rijkswateren. Ook de Grauwe Ganzen in Saefinghe werden vanwege het getij soms op een afwijkende datum geteld. Deze afwijkende teldata zullen echter nauwelijks tot geen dubbeltellingen teweeg brengen. De telgegevens uit de maanden juli, augustus, september, april, mei en juni zijn voor het overgrote deel afkomstig uit het monitoringprogramma van de Waterdienst van Rijkswaterstaat. Hierdoor is de informatie in deze maanden alleen voor de Rotgans vrijwel compleet te noemen. Voor de overige soorten (die in die periode hooguit in geringe aantallen aanwezig zijn, uitgezonderd broedende Grauwe- en Brandganzen) geldt dat in die maanden de aantallen vaak (grote) onderschattingen van het totaal voor Zeeland zijn. De tellingen tijdens de wintermaanden in de binnendijkse gebieden werden verricht door enige tientallen vrijwilligers uit diverse vogelwerkgroepen. Alle tellingen van Oosterschelde, Westerschelde, Veerse Meer en Grevelingenmeer werden verkregen uit het biologisch monitoringprogramma van de Waterdienst van Rijkswaterstaat.

Tijdens de tellingen gingen de meeste tellers in het geplande weekend het veld in, veel tellers bezochten maandelijks hun “vaste” telgebieden. De regio-coördinatoren stimuleren het telwerk in hun regio. In sommige regio's verzamelen zij ook de maandelijks tellingen. In de in dit rapport beschreven periode is het aantal tellingen dat digitaal (via de website van SOVON) wordt doorgegeven sterk toegenomen. De ganzen- en zwanengegevens uit het biologisch monitoringprogramma van de Waterdienst van Rijkswaterstaat werden verstrekt door de BasisInfoDesk van de Waterdienst. Alle genoemde gegevens werden samengevoegd tot één databestand. In de analyses werden alleen gegevens van tellingen op of nabij de afgesproken teldatum gebruikt. Om deze selecties te completeren werd bekeken of voor een aantal soorten nog belangrijke gebieden ontbraken in sommige maanden. Er werden controles uitgevoerd op dubbeltellingen binnen een gebied. Per gebied en soort werd gekozen voor de teldatum die het beste samenviel met diverse andere tellingen in de omliggende gebieden.

De gegevens zijn vervolgens per soort en regio in een tabel verwerkt. Alle telgebieden in Zeeland zijn toegekend aan een regio (landgebied, b.v. Oost-Zeeuws-Vlaanderen) en indien ze grenzen aan een groot water ook aan een bekken (b.v. Oosterschelde). Een gebied langs de zuidkust van Tholen valt zodoende onder regio Tholen en bekken Oosterschelde. Sommige ganzenpopulaties (vooral Rotgans) blijven vrijwel continue in hetzelfde bekken maar verplaatsen zich soms over diverse regio's. Voorts hebben de aantallen die vermeld worden onder Goeree-Overflakkee alleen betrekking op vogels die op de Slikken van Flakkee in het Grevelingenmeer (uitgezonderd Brandganzen) zijn geteld.

Bij de Brandganzen zijn de gegevens van de Slikken van Flakkee evenals in voorgaande jaren niet in de totalen verwerkt, deze vogels hebben namelijk een duidelijke relatie met de populatie rondom het Haringvliet, dat buiten de ganzentellingen in Zeeland valt. De in de Rotganzentabel vermelde gegevens van het Volkerakmeer hebben betrekking op aan de Oosterschelde grenzende gebieden in het Volkerakmeer (Philipsdam, Slikken van de Heen en Plaat van de Vliet). De gegevens van het Zoommeer (Rotgans) hebben voornamelijk betrekking op vogels rondom de Speelmansplaten ten zuiden van Tholen en op de Prinsessenplaat.

Per soort wordt achtereenvolgens een korte bespreking van het aantalsverloop en de verspreiding in het seizoen 2006/2007 en 2007/2008 gegeven. Daarnaast worden de aantallen en de verspreiding vergeleken met voorgaande seizoenen en wordt aandacht besteedt aan het percentage in de opvanggebieden verblijvende vogels. In hoofdstuk 2 wordt hier nader op ingegaan.

Op de kaarten wordt de verspreiding van een soort gedurende een viertal maanden (meestal november, december, januari en februari) in het seizoen 2006/2007 en 2007/2008 weergegeven met stippen. Het oppervlak van deze stippen is evenredig aan het aantal vogels dat in een telgebied werd waargenomen. Daarnaast is er van elke soort een figuur met het aantalsverloop in 2006/2007 (lijn) en de uiterste waarden in de periode 2003/2004 - 2005/2006 (grijs vlak), en daarnaast eenzelfde figuur voor 2007/2008 en de uiterste waarden in de periode 2004/2005 - 2006/2007. Hiernaast wordt bij elke soort een figuur met de jaarmaxima van 1975/1976 tot en met 2007/2008 gepresenteerd, waarbij seizoenen met strenge winters in grijs zijn weergegeven.

2. Opvanggebieden voor ganzen

Met ingang van 2003 is in Nederland een beleid ingezet dat zich richt op opvang van ganzen en smienten in daartoe aangegeven gebieden. In totaal zal, verspreid over Nederland, in totaal 80.000 hectare zodanig worden beheerd dat ganzen en smienten hier optimaal kunnen verblijven. Buiten die opvanggebieden worden Kolgans, Grauwe Gans en Smient actief verjaagd, eventueel met behulp van afschot. Uitgebreide informatie over deze opvanggebieden is te vinden op de website van SOVON. Voor de evaluatie van het beleidskader is een omvang-rijk monitoringprogramma opgezet dat werd uitgevoerd door Alterra in samenwerking met SOVON. Gedurende drie winters werden de gegevens van ganzen en zwanen tijdens de maandelijkse tellingen onderscheiden naar “binnen opvanggebied” en “buiten opvanggebied”. De meeste tellers doen dit via kaarten waarop ze tijdens het veldwerk alle groepen ganzen en zwanen intekenen. Veel tellers rapporteerden de aantallen vervolgens door gebruik te maken van de online-stippen-invoer op www.sovon.nl. Doel was uiteindelijk om na te gaan welk deel van de vogels zich in de opvanggebieden concentreert en of dit in de loop van de tijd onder invloed van verja-ging in andere gebieden verandert.

In het onderstaande wordt een nader beeld gegeven van het hoe en waarom van het huidige opvang- en verjaag-beleid. Deze informatie is grotendeels overgenomen van de website van SOVON (www.sovon.nl, kijk onder Onderzoek-Ganzenonderzoek-Evaluatie opvang overwinterende ganzen).

2.1. Waarom ganzenopvanggebieden?

Nederland is binnen West-Europa een zeer belangrijk overwinteringsgebied voor ganzen. De toegenomen aantallen in Nederland overwinterende ganzen verblijven deels op agrarische productiegronden (zowel bouw-land als grasland), iets waar een aantal boeren niet echt gelukkig mee is. Met name schade op “dure” gewassen zoals wintergraan of groente is veel agrarische ondernemers een doorn in het oog. Het ministerie van LNV heeft een beleid ontwikkeld met als primaire doel om schade door ganzen en Smienten binnen de perken te houden. De kern van dit nieuwe beleid is verwoord in het najaar 2003 ontwikkelde ‘Beleidskader Faunabeheer’, waarbij door LNV werd samengewerkt met de provincies, de Land- en Tuinbouworganisatie LTO, de Vereni-ging Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, de Koninklijke Nederlandse Jagers Vereniging (KNJV) en Vogelbe-scherming Nederland. De Tweede Kamer heeft ingestemd met het Beleidskader en de Minister heeft de provin-cies verzocht opvanggebieden aan te wijzen en de maatregelen die in het Beleidskader staan uit te voeren.

Het Beleidskader gaat uit van twee belangrijke uitgangspunten. Enerzijds streeft het naar een ‘duurzame staat van instandhouding’ van overwinterende ganzen en Smienten als uitvloeisel van de internationale verantwoor-delijkheid van Nederland voor deze beschermde vogelsoorten (Vogelrichtlijn). Anderzijds meent het Beleidska-der dat omvang en toename van de schade als gevolg van overwinterende ganzen en Smienten nu zo omvangrijk is, dat beheer noodzakelijk is. Om de schade door overwinterende ganzen en Smienten aan de landbouw te beperken, en tegelijkertijd de duurzame instandhouding van deze soorten te waarborgen, wordt daarom vanaf 2005 gewerkt met speciale opvanggebieden voor Kolgans, Grauwe Gans en Smient. Hiervoor is landelijk een oppervlak van een 80.000 hectare beschikbaar gesteld. Om dat Brandgans en Kleine Rietgans landelijk gezien vaak tussen de genoemde opvangsoorten verblijven, is bij het aanwijzen van gebieden in sommige gevallen rekening gehouden met deze twee ‘mengsoorten’. Het beleidskader is echter niet gericht op deze twee soorten.

De aanwezigheid van rust en voldoende voedsel binnen de opvanggebieden is cruciaal voor het welslagen van het ingezette beleid. Buiten deze gebieden zijn bovengenoemde soorten ganzen nu in grote delen van het land namelijk deels ‘vogelvrij’ in het agrarisch gebied: ze mogen daar verjaagd en onder sommige condities zelfs bejaagd worden.

2.2. Opvanggebieden en verjaagbeleid in Zeeland

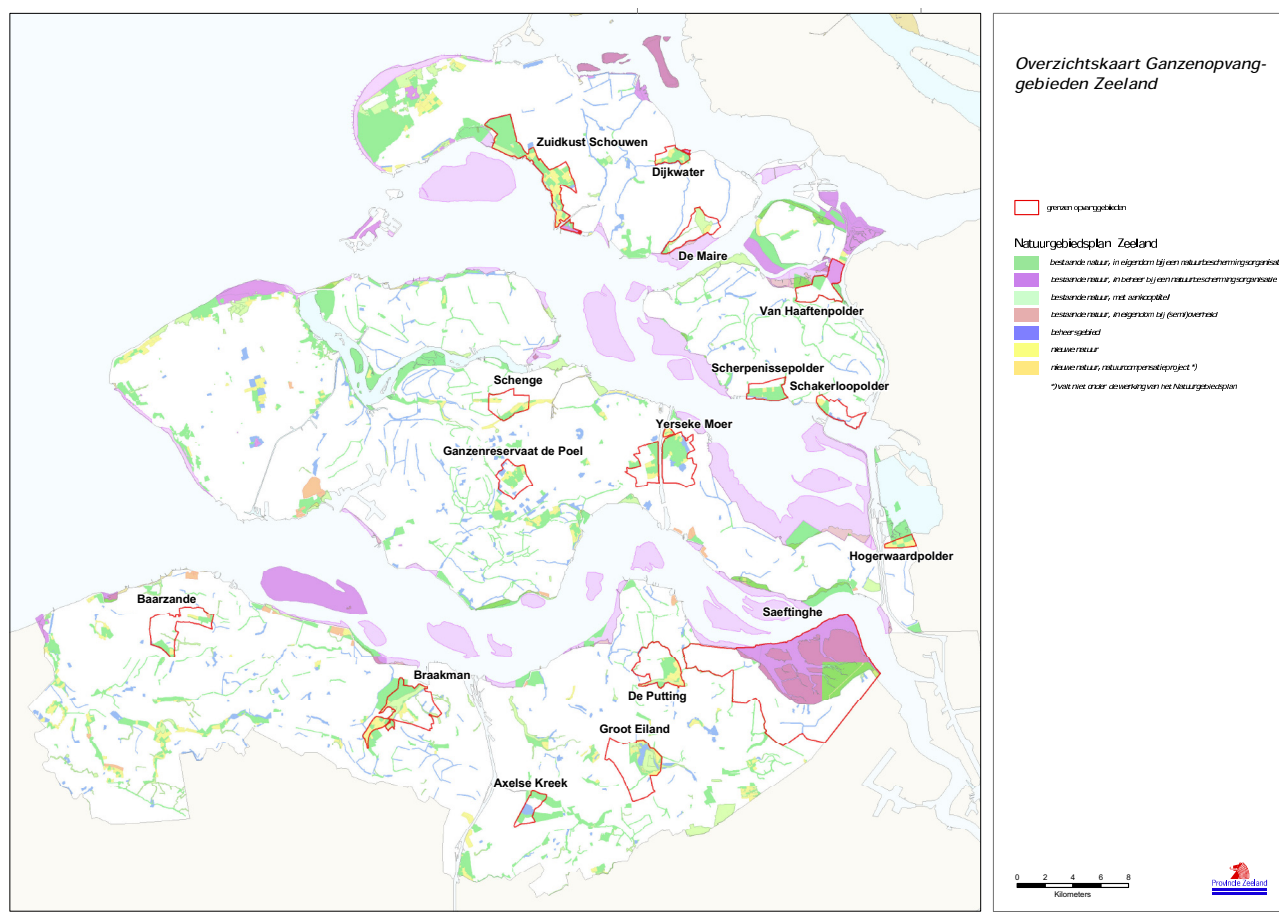
Na een levendige discussie met diverse actoren, waaronder diverse Zeeuwse ganzentellers, is in Zeeland 16.075 hectare aan ganzenopvang-gebied vastgesteld. Deze opvanggebieden bevinden zich grotendeels in bestaande en nog te ontwikkelen natuurgebieden en voor een kleiner deel op reguliere landbouwgronden. De tabellen 2.2.1. en 2.2.2. geven een overzicht van deze gebieden. Nadere informatie over de Zeeuwse uitwerking is te vinden in de brochure ‘ganzenopvang Zeeland, beheersgebiedsplan ruime jas begrenzing’ (Provincie Zeeland, 2007).

Tabel 2.2.1. Karakteristiek van de opvanggebieden in Zeeland.

Gebied	Regio	
Saeftinghe	OZVL	Omvangrijk schorreengebied met bijbehorende binnendijkse landbouwpolders
De Putting	OZVL	Graslandreservaat de Putting, Vogelkreek en omringende landbouwpolders
Groot Eiland	OZVL	Kreek met bos en bouwland, natuurontwikkelingsgebied en agrarisch beheersgebied
Axelse Kreek	OZVL	Twee kreek (natuurgebied) en landbouwgrond (deels natuurontwikk.gebied)
De Braakman	WZVL	Braakmankreek en omringende landbouwpolders (deels natuurontwikk.gebied)
Baerzande	WZVL	Natuurgebieden Baarzandse Kreek en de Blikken en omringende landbouwpolders
Oosterschenge	ZB	Oosterschenge en landbouwpolders ten noorden van de kreek (deels nat.ontw.geb.).
Ganzenres. De Poel	ZB	Graslandreservaat De Poel en omringende landbouwgronden (deels nat.ontw.geb.)
Yerseke Moer	ZB	Yerseke en Kapelse Moer, graslandreservaat en enige nabije landbouwgronden
Hogerwaardpolder	ZB	Landbouwpolder ten zuiden van Markiezaat, natuurontwikkelingsgebied
Schakerloopolder	THO	Landbouwgronden en (deel gerealiseerde) natuurontwikk. langs zuidkust Tholen
Scherpenissepolder	THO	Ingericht open natuurontwikk.gebied en aan noordzijde aangrenzende landbouwpolders
Van Haftenpolder	THO	Natuurgebieden Rammegors en van Haftenpolder en landbouwgronden Hollarepolder
De Maire/De Geule	SD	Natuurgebieden Maire en Geule (kreek) en nabije landbouwpolders
Dijkwater	SD	Natuurgebied Dijkwater en omringende landbouwpolders (natuurontwikk.gebied)
Zuidkust Schouwen	SD	Nat.ontwikk.gebied Prunjepolder, inlagen overige natuurontw.geb. Zuidkust Schouwen

Tabel 2.2.2. Overzicht oppervlak en specifieke invulling opvanggebieden in Zeeland

Naam gebied	totale oppervlakte opvanggebied	waarvan geschikt foerageergebied	Foerageergebied buiten EHS			beteelt akkerland
			bestaande natuur	nieuwe natuur	grasland	
Saeftinghe	6602	3654	2500	0	35	1111
De Putting	771	444	87	138	80	130
Groot Eiland	1121	263	74	40	63	209
Axelse Kreek	250	78	25	0	0	53
De Braakman	1061	416	48	131	80	140
Baerzande	741	364	85	38	45	190
Oosterschenge	460	238	54	78	7	99
Ganzenres. de Poel	435	284	63	91	16	74
Yerseke Moer	1340	809	322	122	94	230
Hogerwaardpolder	141	136	20	116	0	0
Schakerloopolder	351	195	0	66	33	74
Scherpenissepolder	340	270	188	13	35	27
Van Haftenpolder	552	266	150	0	11	105
De Maire	485	226	70	51	0	101
Dijkwater	236	83	50	15	0	18
Zuidkust Schouwen	1189	746	289	410	20	8
Totaal	16075	8472	4025	1309	519	2569

Figuur 2.2.1. Ligging van de ganzen opvanggebieden in Zeeland en het overige Deltagebied

2.3. Totstandkoming aanwijzing gebieden

Bij de verdeling van het landelijk beschikbare aantal hectares en de begrenzing van de gebieden in de provincies zijn niet alle ganzensoorten betrokken. Het Beleidskader spreekt over de Kolgans, Grauwe Gans en Smient. In sommige provincies hebben de ‘mengsoorten’ Brandgans en Kleine Rietgans een rol gespeeld bij de gebieden selectie. In Zeeland was dit slechts in beperkte mate het geval met de Brandgans en geheel niet met de nauwelijks voorkomende Kleine Rietgans. Rotganzen en Toendrarietganzen maken geen deel uit van het Beleidskader. Bij de aanwijzing van de opvanggebieden is met deze soorten dus geen rekening gehouden.

Het grondgebruik is een criterium voor selectie. Uit kostenoverwegingen dient de opvang zoveel mogelijk op meerjarig grasland plaats te vinden. Voor Zeeland geldt echter dat het, vanwege de “schaarste” aan grasland, onontkoombaar is om ook akkerland te begrenzen. Daar waar mogelijk is echter zo veel mogelijk grasland begrensd. Voor de percelen akkerland geldt dat slechts die oppervlakte meetelt waar daadwerkelijk gevoerd kan worden. Dat betekent dat alleen betaalde oppervlaktes graszaad en wintergraan meetellen. Landelijk is afgesproken dat één op de drie hectare daadwerkelijk beteelt wordt in de winter.

Niet alle natuurterreinen binnen de Ecologische Hoofd Structuur lenen zich voor ganzenopvang. Ganzen hebben binnendijks vaak een voorkeur voor kort, eiwitrijk gras. Dit is niet in alle gebieden voorhanden. Bij de selectie van gebieden binnen de EHS is daarom gekeken naar de geschiktheid van de gebieden als ganzenfoerageergebied. De provinciale Natuurdoeltypenkaart is daarbij als leidraad genomen. Op deze kaart staat aangegeven welke natuurwaarden worden nagestreefd in de diverse natuurgebieden. Alleen de gebieden met natuurdoeltypen bloemrijk grasland, zilt grasland, multifunctioneel grasland en begeleid getijdengebied zijn geselecteerd als geschikt foerageergebied.

Een uitvloeisel van het huidige beleid is dat binnen bepaalde condities afschotvergunningen voor Grauwe Gans en Kolgans afgegeven kunnen worden buiten de gedooggebieden en de natuurgebieden. Een dergelijke vergunning wordt in Zeeland alleen verleend bij aantoonbare schade aan landbouwpercelen met kwetsbare akkerbouwgewassen, vollegrondsgroentenpercelen, de eerste snede van nieuw ingezaaid grasland en overjarig grasland. De looptijd van een vergunning is maximaal van 15 september tot 1 april. Er mag alleen met een hagelgeweer geschoten worden.

2.4. Link tussen ganzenopvang en de maandelijkse tellingen

De maandelijkse ganzentellingen vormen een belangrijk instrument om de werking van het ganzenopvangbeleid te volgen. In dit rapport wordt een beeld geschetst van het aantal exemplaren per soort binnen en buiten de opvanggebieden. In een aantal gebieden loopt de grens van een telgebied niet geheel conform de nieuwe begrenzing van de opvanggebieden. Voor die telgebieden zijn de getelde aantallen toegekend aan de meest waarschijnlijke verblijfplaatsen van de ganzen binnen het gebied, waarbij met name naar de hoeveelheid geschikt foerageergebied is gekeken. Inmiddels kunnen de tellers al hun gegevens digitaal per kaart op geografisch detailniveau aanleveren. Het grote voordeel daarvan is, dat met zekerheid gezegd kan worden of een groep ganzen zich binnen of buiten de grenzen van een opvanggebied ophield. Overigens is het van groot belang dat alle relevante gebieden buiten de opvang goed geteld blijven worden. Alleen dan valt er immers iets zinnigs te zeggen over het percentage ganzen in de provincie dat binnen de opvanggebieden verblijft. Bovendien is het opvangbeleid niet gericht op enkele binnen de provincie relevante soorten zoals de Kleine Zwaan, de Toendrarietgans en de Rotgans.

Bij de bespreking van de in het seizoen 2006/2007 en 2007/2008 in Zeeland aanwezige ganzen (hoofdstuk 5) is per soort een tabel opgenomen waarin per maand het percentage vastgestelde vogels in opvanggebieden, overige natuurgebieden en buiten opvang- en natuurgebieden gegeven is. Een compleet beeld per soort voor alle opvanggebieden wordt gepresenteerd in Bijlage I.

2.5. Ganzen op de klei

In Zeeland en enkele andere provincies vormt akkerland een belangrijk foerageergebied voor sommige soorten ganzen. De huidige beheerspakketten, die boeren in het kader van het agrarisch natuurbeheer kunnen afsluiten, zijn onvoldoende gericht op akkerland. Om te komen tot zowel voor de akkerbouwers als voor de ganzen geschikte beheerspakketten op zware klei is door de ZLTO een project geformuleerd waarbij in een periode van drie winters (2005/06 t/m 2007/08) langs experimentele weg een aantal verschillende beheerspakketten op hun geschiktheid wordt onderzocht. De monitoring en evaluatie werden uitgevoerd door Alterra in samenwerking met onder meer SOVON. Een groot deel van het veldwerk voor dit project werd uitgevoerd in Oost-Zeeuws-Vlaanderen, met name in de polders bezuiden Saeftinghe en bij de Axelse Kreek. Het gaat om tellingen met een grotere intensiteit dan de reguliere maandelijkse tellingen.

In de Zeeuwsvlaamse proefgebieden werd geëxperimenteerd met verschillende gewassen/voedselbronnen, zoals gewassen met grasonderzaai, jaarrond-graszaad en oogstresten. De resultaten wijzen op een goed gebruik door (vooral Grauwe) ganzen van het oogstrestenpakket en van de graslandpakketten, terwijl het groenbemestepakket nauwelijks benut werd. Aanzienlijke percentages van de regionale populatie van Grauwe Gans, alsmede geringe aantallen Kol- en Brandganzen, foerageerden geregeld op gronden van landbouwers die participeerden in het project. Een opmerkelijk resultaat is nog het verschil in aantallen getelde ganzen op gerooide bietenakkers (oogstrestenpakket) in verschillende jaren. Deze aantalsverschillen bleken veroorzaakt te zijn door de omvang van de op het veld achterblijvende bietenkoppen; de afstelling van de rooimachines wordt bepaald door de suikerfabrieken en kan van jaar tot jaar aanmerkelijk verschillen. De huidige voor de landbouwers beschikbare opvangpakketten zijn dusdanig opgezet dat ze in een roulerend bouwplan kunnen worden opgenomen. Meer informatie over het project is te vinden op de website van SOVON en in het eindverslag van het project (Visser et al. 2009), dat kosteloos te downloaden is via www.alterra.wur.nl (ga naar 'Alterra-rapporten').

3. Weers- en telomstandigheden

Seizoen 2006/2007

Het telseizoen 2006/07 was nog milder dan de vorige winters. Liefst 8 van de 12 maanden kenden bovengemiddelde temperaturen. In juli, september, januari en april was het zelfs warmer dan ooit, gerekend vanaf het begin van de weermetingen in 1706. De winterperiode was naar IJnsen-maatstaven dan ook extreem zacht, en overtrof nog eens eerdere recente zachte winters in 1997/98 en 1999/2000. Het uitzonderlijk zachte winterweer domineerde grote delen van Noordwest- en Midden-Europa, vooral in december en januari. In Nederland hebben we sinds de laatste koude winter in 1996/97 nu al een onafgebroken serie van 10 zachte winters.

De omstandigheden in de arctische broedgebieden in het zomerhalfjaar van 2006 werden vrijwel overal gekenmerkt door uitzonderlijk lage lemming-dichtheden (<http://www.arcticbirds.ru>). Afgezien van Oost- en Noord-Groenland startte het voorjaar bovendien op veel plaatsen aan de vroege kant (uitgezonderd Noordwest Rus-land). Ook in de zomer was het (opnieuw met uitzondering van Oost-Groenland) op veel plaatsen warmer dan gemiddeld.

Met behulp van de maandelijkse weerbulletins van het KNMI (MOW-Bulletin) wordt hieronder per maand een overzicht van de belangrijkste weerfenomenen gegeven.

Het seizoen startte in juli zonnig, droog en door toedoen van twee hittegolven record-warm (warmste gemiddelde temperatuur sinds begin metingen in 1706). Augustus was daarentegen zeer nat, somber en koel. Vooral in Zuidwest-Nederland viel uitzonderlijk veel neerslag. Op 11 dagen in de maand werd ergens in het land op een KNMI-station meer dan 10 mm regen afgetapt. Het warme weer van juli keerde echter terug in september (warmste sinds 1706). De maand was uitbundig zonnig en droog, zij het dat de telling in Zuidwest-Nederland plaatselijk werd gehinderd door nevel. Zuidelijke stromingen deden het uitzonderlijk warme weer in oktober aanhouden. Wel was deze maand aan de natte kant door twee korte regenperiodes aan het begin en eind van de maand. November begon stormachtig, maar was over het geheel genomen opnieuw zeer zacht, en bovendien zonnig. Regenhoeveelheden waren normaal voor de tijd van het jaar. De stormvloed in de Waddenzee ijde nog na tijdens de hoogwatertelling op 9 november. Op geen enkele dag zakte de temperatuur onder nul. December was onder invloed van een vrijwel permanente zuidwestelijke stroming warm, maar had normale neerslaghoeveelheden en zonneschijn. Pas op 10 december werd in De Bilt de eerste nachtvorst van het jaar vastgesteld. De binnenlandtelling werd onder buig en winderig weer uitgevoerd, wat plaatselijk tot enige hinder voor de waarnemers leidde. Januari deed opnieuw temperatuurrecords sneuvelen: met een gemiddelde etmaaltemperatuur van 7,1°C (normaal 2,8°C) was het niet eerder sinds 1706 midden in de winter zo warm. De maand kende maar vijf dagen met een minimumtemperatuur onder nul (normaal zijn dat er 13). Dit warme weer ging gepaard met veel regen en periodiek veel wind (zware storm op 18 januari). In tegenstelling tot voorgaande seizoenen was ook februari uitzonderlijk warm. Van 6 tot 10 februari kwam de enige vorstperiode van betekenis deze winter voor, met tijdelijk een dun sneeuwdek van enkele centimeters in Zuid-Holland en Limburg. Maart bracht geen doorbraak in de boven-gemiddelde temperaturen van het winterhalfjaar. De maand was bovendien zonnig en had een normale hoeveelheid neerslag. De telling werd deels door buigige regen (met hagel) gedomineerd, op de 18e vergezeld van een stormachtige wind. April was record-zacht, en ook extreem droog en zonnig. Een overwegend oostelijke stroming bracht een gemiddelde temperatuur van liefst 5 graden boven normaal. Op 12 april overschreed de temperatuur voor het eerst 20°C. Regen viel er vrijwel niet. Dit weertype hield aan tot 7 mei, waarna een westelijke stroming met periodiek veel regen inzette. Mei werd in zijn geheel als warm en zeer nat geboekt. Juni was opnieuw zeer warm, maar nat en vrij somber.

Seizoen 2007/2008

Met de zachte winter van 2007/08 is de reeks zachte winters inmiddels tot elf winterseizoenen uitgebreid. Een korte vorstperiode in december zorgde er wel voor dat de winter minder extreem zacht verliep dan in 2006/07. Hieronder wordt per maand een overzicht van de relevante weersomstandigheden en hun eventuele invloed op de telresultaten gegeven. De weersgegevens zijn ontleend aan de maandelijkse weerrapporten van het KNMI (MOW-Bulletin, www.knmi.nl). In grote delen van Noord- en Oost-Europa kwam, net als in Nederland, nauwelijks vorst van betekenis voor. Vooral in januari en februari was het in het Oostzeegebied en in Oost-Duitsland warm voor de tijd van het jaar.

De start van het Nederlandse watervogelseizoen in juli liep over van depressies die voor veel buigige regen zorgden. In de Bilt was het zelfs de op één na natste julimaand sinds 1906. Augustus was de beste zomermaand in 2007, met overwegend droog weer en bijna normale temperaturen. September was aan de koele kant maar had normale hoeveelheden neerslag en zonuren. Alleen het westen en noorden van het land waren beduidend natter. Oktober was de vierde maand op rij met vrijwel normale temperaturen. Het weer werd bepaald door hogedrukgebieden, die in onze omgeving een groot deel van de maand voor droog en rustig weer zorgden, en uitmuntende condities tijdens de telling halverwege de maand. Al op 20 oktober werd de eerste vorst geregistreerd (najaar 2007 pas op 10 december), plaatselijk in het oosten tot

-3,6°C. November was aan de zachte maar sombere kant. Afgezien van een storm(vloed) op 9 november, veroorzaakt door een noordwesterstorm op de Noordzee, was de maand rustig en viel er in grote delen van het land (uitgezonderd het noordoosten) minder neerslag dan normaal. Het onstuimige weer op 9 november, met een op sommige plaatsen tot 3 m hoger tij, had minder invloed op de hoogwatertelling van 10 november dan aanvankelijk verwacht, zij het dat vanwege de weersvoorspelling de noodzakelijke boten om de onbewoonde platen te tellen in de haven moesten blijven. De binnenlandtelling een week later verliep eveneens onder goede, maar koude omstandigheden (Twente tot -5,5°C). December startte zeer zacht en wisselvallig (op vijf na warmste eerste decade sinds 1901, tot 14°C in het zuiden van het land). Van 11 tot 24 december was sprake van de enige vorstperiode van betekenis in het seizoen, wat onder andere leidde tot uitgebreide ijsbedekking op verschillende wateren. Hogedrukgebieden zorgden voor zonnig en rustig weer met vrijwel elke nacht enkele graden vorst. Rond 21 december bleef het ook overdag vriezen en vroom het in het binnenland matig (tot -9,8°C). Tot na de jaarwisseling bleef het aan de koude kant. Het grootste deel van januari was onder invloed van een krachtige westelijke stroming echter uitzonderlijk zacht. Na januari 2007 was het de warmste januari sinds de start van de regelmatige weermetingen in 1706. Bij de midwintertelling was het op de meeste plaatsen 10°C. De telling viel precies binnen een droger tijdsvenster in de voor het overige zeer natte maand. Het zachte weertype zette zich begin februari voort. Vanaf de 7e zette een droge en zonnige periode in, met overdag hoge temperaturen (tot 15,2°C in het oosten van het land op 11 februari) en 's nachts op de meeste plaatsen enkele graden vorst en opnieuw ijs op de kleinere wateren. Eind februari keerde de westelijke stroming terug en deze zorgde ook in de eerste helft van maart voor wisselvallig weer met temperaturen iets boven het gemiddelde. De tweede helft van de maand was kouder en kende op de 23e zelfs nog vorst van betekenis (tot -7°C plaatselijk in het oosten). Gedurende de hele maand viel er meer regen dan normaal. Het koude weer van eind maart zette zich voort in april. Bij een overdag meest zonnig weertype koelde het de meeste nachten in de eerste helft van de maand nog af tot onder het vriespunt. Ook overdag waren de temperaturen aan de lage kant. In De Bilt werd pas op 20 april de 15°C overschreden, iets wat sinds 1901 slechts twee maal eerder op een zo laat tijdstip werd gemeten. Mei was in een ruim een eeuw niet zo warm als in 2008. Vooral de eerste helft van de maand, waaronder de telperiode, verliep droog, warm en zonnig onder invloed van een hardnekkig oostelijke stroming. Juni was eveneens warm, zonnig en droog, met vooral in het noorden van het land een groot neerslagtekort.

4. Dankwoord

Allereerst dank aan alle tellers die ook in de seizoenen 2006/2007 en 2007/2008 weer actief hebben deel genomen aan de tellingen. Samen staken zij vele uren van hun vrije tijd in het zoeken naar en tellen van groepen gaszen en zwanen. Verder gaat speciale dank uit naar de regio-coördinatoren die tezamen deze groep tellers motiveerden en de informatie verzamelden: Herman van de Voorde (West-Zeeuwsch-Vlaanderen), Wim de Wilde (Noord- en Zuid-Beveland), Pieter Beeke (Walcheren), Rob Remmerts (Oost-Zeeuwsch-Vlaanderen) en Leonard Ketting (Tholen/St. Philipsland). Cor Berrevoets en Aylin Erkman voerden wederom alle regulieren ganzentellingen op Schouwen-Duiveland uit. Ook de tellers van diverse organisaties (DPM, SBB en Waterdienst Rijkswaterstaat) worden uitdrukkelijk bedankt voor hun inzet tijdens de tellingen. De algehele coördinatie in de seizoen 2006/2007 en 2007 werd verzorgd door Jan-Willem Vergeer van SOVON Vogelonderzoek Nederland.

In het onderstaande worden alle tellers in alfabetische volgorde genoemd:

A.P. Appel, T. Bakker, P. Beeke, C. Beeke, W. Beeke, W. Beeren, C. Berrevoets, E. Blaakman, P. Blaakman, P. Boelé, C. Both, A. Braam, L. Boerjan, H. Bondewel, A. van Boxtel, L. van Broekhoven, H. Bult, P. du Burck, H. Castelijns, W. Castelijns R. van Daele, G. van Daele, G. Dekkers, J. Dierkx, A. Dierkx-de Baan, R. Dobbelaer, A. Drenth, A. Duijnhouwer, P. Dujardin, G. v.d. Ende, T. Franse, G. Gaiser, J. Giglot, G. van Gool, A. Hannewijk, G. van der Hel, J. Hengst, M. Hoekstein, R. d'Hondt, L. Huijsen, J. Janssens, W. van Kerkhoven, L. Kerstens, L. Ketting, M. Klootwijk, A. de Kock, J. de Kock, E. Koorstra, V. Krans, J. Lansman, R. van de Leur, F. Lijbaart, S. Lilipaly, C. Lindhout, J. Lindhout, K. Los, G. Maatkamp, J. Maebe, E. Matthijs, P.L. Meininger, L. Mennen, I. Meulmeester, G. Meijnen, J. Minnaar, A. Moelijker, J. de Negro-Dermout, N. Oele, M. Ploegaert, A. Polderman, E. Polderman, P. Polderman-Luppens, M. Poorter, J. Poortvliet, W. Post, J. Putters, R. Remmerts, K. de Schipper, G. Schuurman-de Vries, P. Sloof, T. Sluyter, A. de Smet, A. Snoep, C. Sol, T. Stapels, P. Stols, K. Tanis, K. Tazelaar, R. Teixeira, F. Tombeur, J. Tramper, L. Tromper, F. Twisk, M. Twort, D. Valkenburg, J. W. Vergeer, M. de Vlieger, H. v.d. Voorde, J. Walhout, A. Westerhuis, A. van de Wiel, A. Wijkkel, A. Wieland, W. de Wilde, J. Willemse, D. Wilbrink, J. Wisse, W. Wisse, P. Wolf, B. Vroegindewey, P. van 't Westeinde, J. Woets, J. Wouters, T. Ysebaert, C. van 't Zelfde

5. Resultaten seizoen 2006/2007 & 2007/2008

5.1. Algemeen

Tabel 1. Totaal aantal van de meest getelde ganzen en zwanen tijdens de maandelijkse tellingen in Zeeland in 2006/2007.

	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun
Kleine Zwaan	1	0	0	11	1.185	1.430	143	8	2	0	0	0
Toendrarietgans	0	1	0	612	7.723	10.183	2.561	2.450	1	0	0	0
Kolgans	1	0	2	4.190	26.536	44.808	46.301	27.256	6.502	21	1	2
Grauwe Gans	7.809	11.768	10.433	32.687	63.636	65.198	40.331	15.783	9.505	2.408	3.562	2.327
Brandgans	1.094	2.876	4.731	2.022	6.611	11.376	15.061	27.224	17.842	12.856	381	1.041
Rotgans	12	14	364	14.086	19.331	16.410	17.533	18.036	19.471	12.143	10.150	19
totaal	8.917	14.659	15.530	53.608	125.022	149.405	121.930	90.757	53.323	27.428	14.094	3.389

Tabel 2. Totaal aantal van de meest getelde ganzen en zwanen tijdens de maandelijkse tellingen in Zeeland in 2007/2008.

	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun
Kleine Zwaan	1	2	2	7	700	704	557	35	3	0	1	1
Toendrarietgans	0	0	1	127	3.972	11.279	7.456	4.004	0	0	1	0
Kolgans	1	0	3	4.690	26.935	39.465	40.615	26.114	13.810	3	7	2
Grauwe Gans	12.442	13.972	13.332	38.057	89.149	60.191	45.530	14.708	7.875	2.709	3.577	3.729
Brandgans	1.194	2.739	4.134	2.672	13.001	21.924	22.878	25.033	17.722	16.189	1.114	1.567
Rotgans	19	20	26	9.052	19.053	15.851	17.542	17.841	15.707	17.411	10.807	15
totaal	13.657	16.733	17.498	54.605	152.810	149.414	134.578	87.735	55.117	36.312	15.507	5.314

Hieronder (tabel 3 & 4) staan de totalen van de overige ganzen/zwanen soorten die zijn waargenomen. Voor de Knobbelzwaan geldt verder dat het overzicht vooral buiten de maand januari niet compleet is omdat deze vogels vaak voorkomen in gebieden die voor ganzen minder aantrekkelijk zijn (vaarten, stadsparken e.d.) en daarom niet altijd geteld worden.

Tabel 3. Totaal aantal overige genoteerde soorten ganzen en zwanen tijdens de maandelijkse tellingen in Zeeland in 2006/2007

	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	Feb	mrt	apr	mei	jun
Knobbelzwaan	68	155	163	284	396	462	531	486	482	195	278	74
Zwarte Zwaan	10	22	5	17	16	22	31	34	25	15	13	2
Wilde Zwaan	0	0	0	0	0	1	7	4	1	0	0	0
Taigarietgans	0	0	0	3	50	0	0	0	0	0	0	0
Kleine Rietgans	0	0	0	0	1.450	9	2	75	0	0	0	0
Dwerggans	0	1	1	0	0	0	0	2	2	1	0	0
Soepgans	3	3	130	159	190	190	404	144	98	14	25	0
Indische Gans	0	0	3	4	7	7	9	6	1	0	2	0
Sneeuwvangans	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0
Keizergans	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0
Grote Canadese Gans	241	547	1.474	467	748	1.084	1.281	599	546	56	198	69
Kleine Canadese Gans	0	0	0	0	0	1	6	1	2	0	0	0
Witbuikrotgans	0	0	0	0	1	1	2	2	0	0	1	0
Zwarte Rotgans	0	0	0	1	2	2	4	1	1	0	3	0
Roodhalsgans	0	0	0	0	1	0	0	2	0	0	0	0
Nijlgans	113	130	220	338	235	152	225	178	146	177	153	136
totaal	435	858	1.996	1.273	3.096	1.932	2.502	1.535	1.305	458	673	281

Tabel 4. Totaal aantal overige genoteerde soorten ganzen en zwanen tijdens de maandelijkse tellingen in Zeeland in 2007/2008

	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	Feb	mrt	apr	mei	jun
Knobbelzwaan	212	421	318	246	218	323	555	380	362	227	215	154
Zwarte Zwaan	15	23	15	15	21	12	30	7	17	6	16	13
Wilde Zwaan	0	0	0	0	6	22	36	11	2	0	0	0
Trompetzwaan	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0
Taigarietgans	0	0	0	0	10	0	0	0	0	0	0	0
Kleine Rietgans	0	0	0	70	1	7	91	0	1	0	0	0
Dwerggans	0	1	0	0	0	35	0	0	0	0	0	0
Soepgans	11	7	13	68	86	84	267	99	53	0	26	7
Indische Gans	0	4	3	6	1	14	7	4	3	1	1	0
Grote Canadese Gans	860	1.175	2.265	2.281	564	750	1.575	548	580	114	182	736
Kleine Canadese Gans	0	0	0	0	1	2	0	5	1	0	0	0
Witbuikrotgans	0	0	0	0	1	1	1	0	1	0	0	0
Zwarte Rotgans	0	0	0	1	1	1	2	1	2	2	1	0
Roodhalsgans	0	0	0	0	3	1	0	1	0	0	0	0
Nijlgans	181	264	841	525	322	262	323	149	154	123	94	130
totaal	1.279	1.895	3.455	3.212	1.235	1.514	2.887	1.205	1.177	473	535	1.040

5.2. Kleine Zwaan - *Cygnus columbianus bewickii*

Profiel

De in Nederland voorkomende vorm van de Kleine Zwaan is een broedvogel van de toendra's van arctisch Rusland, met name op de toendra ten westen van Nova Zembla. De hier broedende Kleine Zwanen verlaten in september de broedplaatsen en trekken dan circa 3.000 kilometer via Rusland en de Baltische staten naar West-Europa, waar Denemarken, Engeland en Nederland belangrijke overwinteringsgebieden herbergen. In Nederland gaat het de laatste jaren om maximaal 9.000 tot 14.000 exemplaren. De vogels prefereren eiwitrijk plan-taardig voedsel. Belangrijke voedselbronnen in Nederland zijn de knollen van fonteinkruiden buitendijks en bietenresten op akkers binnendijks. De timing van aankomst, de aantallen en de duur van het verblijf in Nederland zijn afhankelijk van onder meer de omstandigheden bij ons ten opzichte van de andere overwinteringsgebieden, het broedsucces op de toendra en de mate van beschikbaarheid van goed exploiteerbare voedselbronnen. De variatie in al deze factoren maakt dat de in Nederland verblijvende aantallen van jaar op jaar flink kunnen variëren. Sinds de eeuwwisseling zijn de aantallen in Nederland en elders in Noordwest-Europa aan de lage kant, terwijl de winterpopulatie rond de Oostzee een toename vertoont. De relatief milde winters in die regio spelen daarbij een voorname rol. Daarnaast is het broedsucces al enige tijd aan de lage kant, waardoor de hele populatie in omvang afneemt. Het huidige door de overheid ontwikkelde gedoog- en opvangbeleid richt zich niet op de Kleine Zwaan.

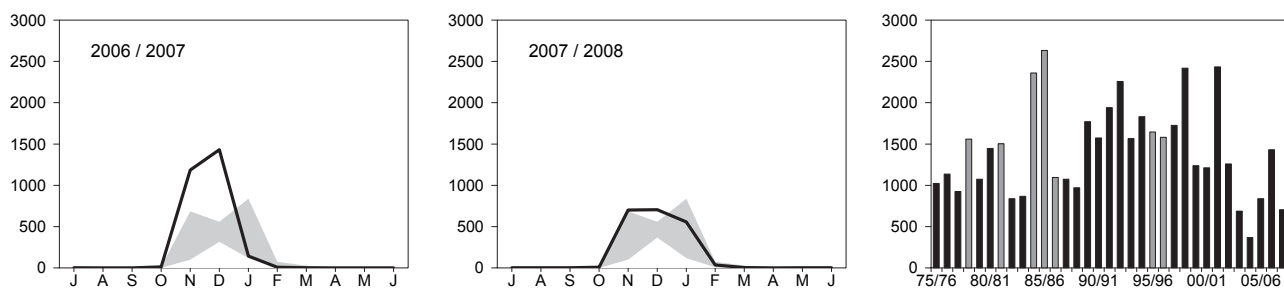
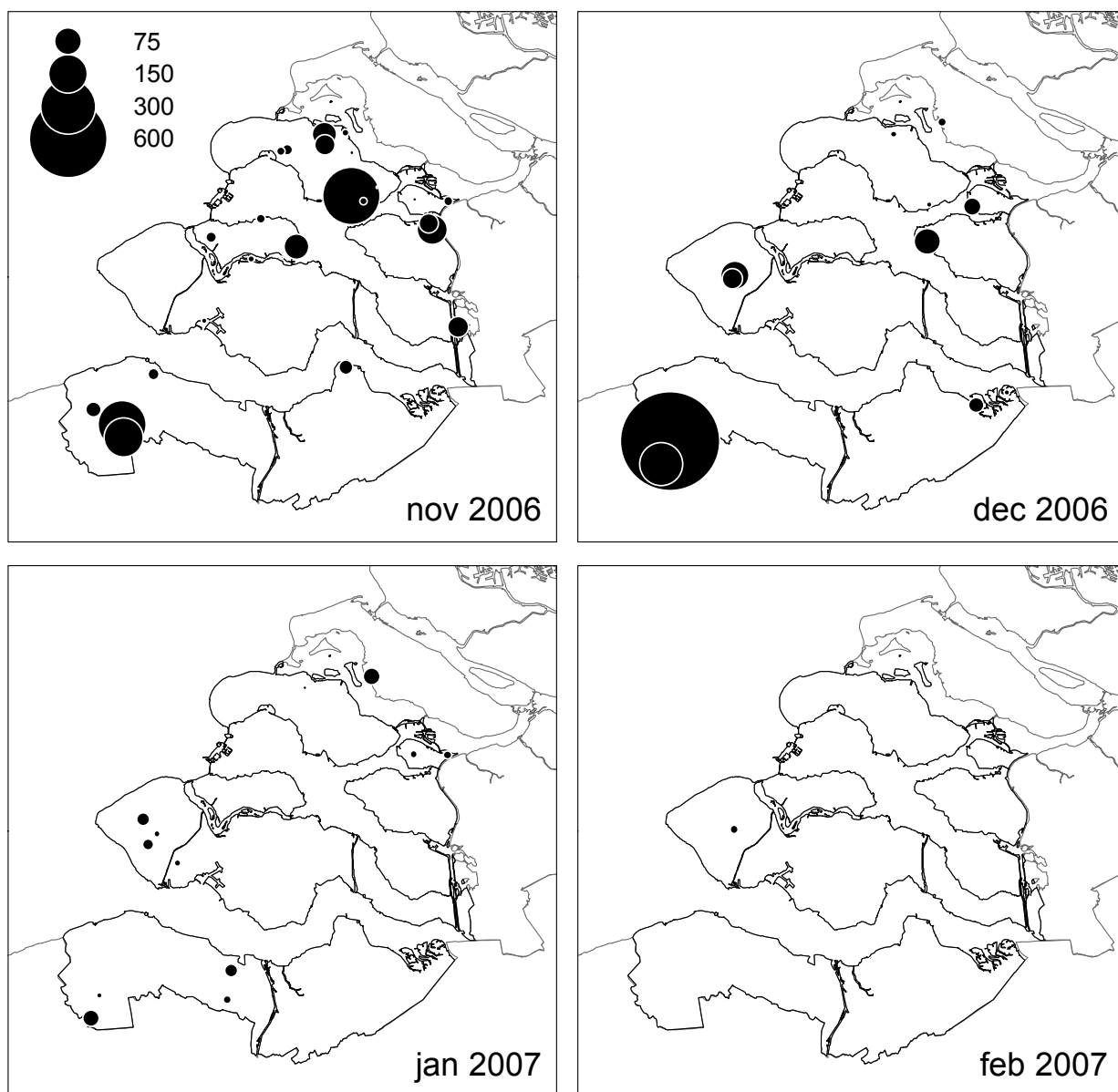
Seizoen 2006/2007 & 2007/2008

In het seizoen 2006/2007 lag het aantal Kleine Zwanen in november en december hoger dan de vorige drie seizoenen, maar in januari bleken de meeste vogels alweer vertrokken te zijn. Het seizoen 2007/2008 verliep anders: de aantallen in november en december lagen weer een stuk lager, maar het januari-aantal lag met 557 ex beduidend boven dat van januari 2007. In beide seizoenen was er in februari nog maar een fractie van de Kleine Zwanen aanwezig.

Andere verschillen tussen de beide seizoenen zijn te vinden bij de pleisterplaatsen. Zo waren er in november 2006 honderden Kleine Zwanen op Schouwen-Duiveland en in West Zeeuws-Vlaanderen, terwijl er in november 2007 alleen op Schouwen-Duiveland honderden vogels te vinden waren. In december lag het accent in beide jaren duidelijk op West Zeeuws-Vlaanderen, terwijl St. Philipsland en Tholen ook redelijk wat vogels herbergden. Meer dan 50 vogels waren voorts te vinden op Noord-Beveland (84 in november 2006) en op Walcheren (79 in januari 2008). De meeste Zeeuwse Kleine Zwanen bivakkeren op akkerland, waar oogstresten van onder meer suikerbiet en aardappel geconsumeerd worden.

In 2006/2007 werden in drie telgebieden meer dan 200 Kleine Zwanen gezien. Veruit het hoogste aantal betrof de 980 ex. die in december 2006 in de Isabellapolder benoorden Aardenburg verbleven. In november 2006 verbleven er 329 ex. in de Vierbannepolder bij Nieuwerkerk en 231 ex. in de Oostenburg, Dierkensteen- en Cathalijnepolder onder Oostburg. De Kleine Zwaan speelt geen rol bij het huidige opvang- en gedoogbeleid. Het percentage Kleine Zwanen binnen de opvanggebieden was in de voor de soort belangrijkste maanden gering, maar er zijn drie opvanggebieden die in de periode november-januari meer dan 10% van de Zeeuwse populatie kunnen herbergen, te weten de Maire, de Braakman en de Van Haftenpolder. De meeste vogels houden zich overdag op in regulier agrarisch gebied.

In november en december 2006 verbleef respectievelijk 10,6 procent en 13,6 procent van de landelijke winterpopulatie binnen de provinciegrenzen. Voor november en december 2007 ging het om respectievelijk 9,8% en 8,6%. In de overige maanden van beide seizoenen bleef het Zeeuwse aandeel in de landelijke populatie onder de vijf procent.

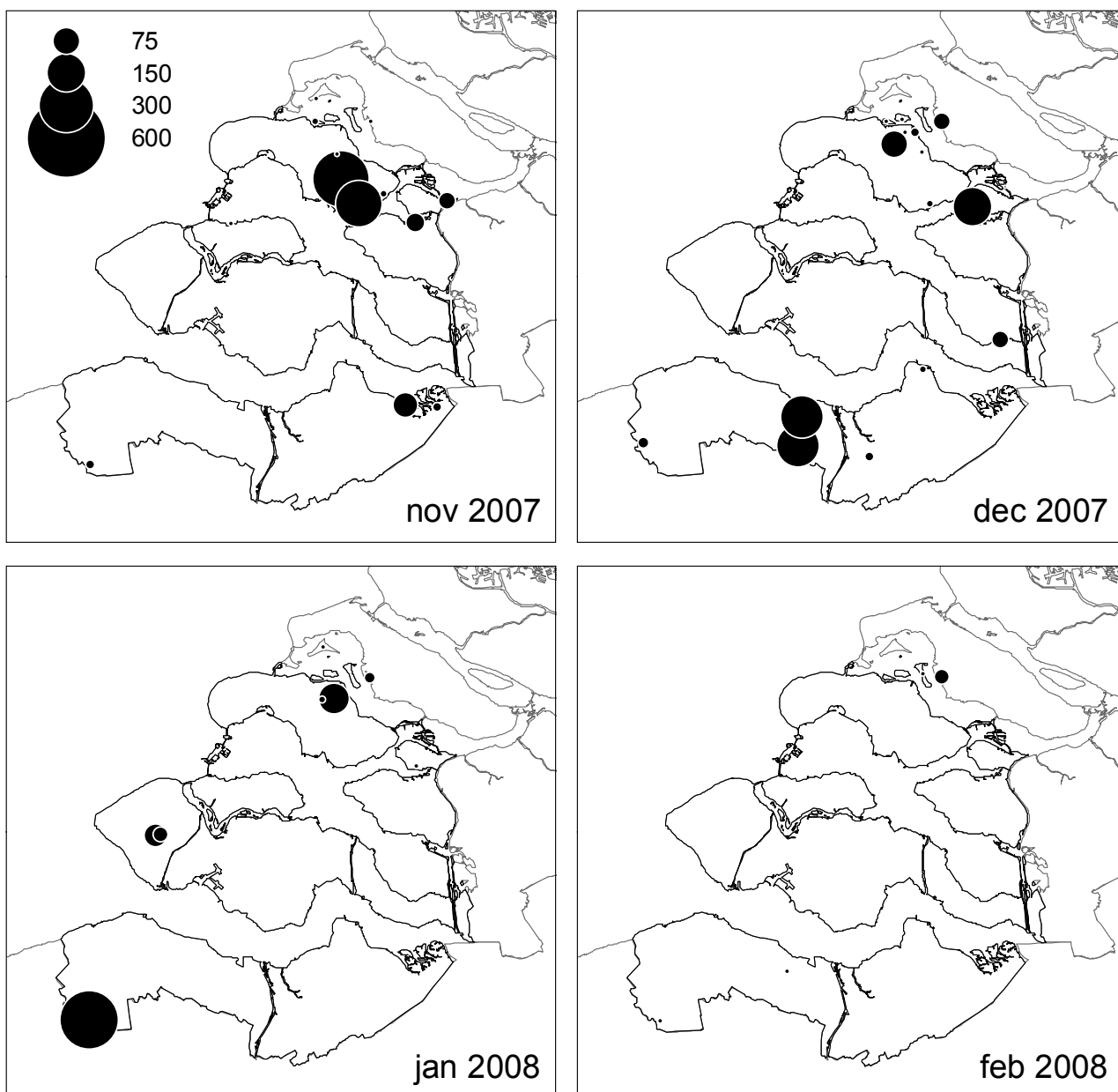
Figuur 2. Kleine Zwaan in Zeeland;

(boven) verspreiding tijdens vier tellingen - november 2006-februari 2007

(volgende pagina) verspreiding tijdens vier tellingen - november 2007-februari 2008

(linksonder) aantalsverloop 2006/2007 (lijn) t.o.v. extremen 2003/04- 2005/06 (grijs)

(rechtsonder) jaarmaxima 1975/76 – 2007/2008 (koude winters zijn grijs)

Tabel 5.2.1. Percentage Kleine Zwanen in de Zeeuwse opvanggebieden, overige Natura 2000- en natuurgebieden en niet-natuurgebieden, seizoen 2006/2007.

maand	% in opvanggebieden	% overig Natura2000 en natuur	% buiten opvang/natuur
Oktober	8,4	88,7	2,9
November	12,0	13,9	74,1
December	2,1	3,4	94,5
Januari	8,2	30,1	61,7
Februari	0,0	6,7	93,3
Maart	0,0	84,3	15,7

Tabel 5.2.1a. Percentage Kleine Zwanen in de Zeeuwse opvanggebieden, overige Natura 2000- en natuurgebieden en niet-natuurgebieden, seizoen 2007/2008.

maand	% in opvanggebieden	% overig Natura2000 en natuur	% buiten opvang/natuur
Oktober	45,0	17,2	37,8
November	37,8	11,5	50,7
December	17,3	16,1	66,6
Januari	0,0	4,5	95,5
Februari	0,0	81,5	18,5
Maart	42,0	1,0	56,9

Tabel 5.2.2. Aantal Kleine Zwanen in Zeeland 2006/2007 & 2007/2008. Per maand is de regio met het hoogste aantal vet gedrukt.

	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	Jun
Goeree-Overflakkee (Grev.)	0	0	0	0	0	8	31	0	0	0	0	0
Schouwen-Duiveland	1	0	0	1	463	8	2	0	0	0	0	0
Krammer-Volkerak	0	0	0	1	0	1	0	0	2	0	0	0
St. Philipsland	0	0	0	9	12	31	13	0	0	0	0	0
Tholen	0	0	0	0	131	69	0	0	0	0	0	0
Noord-Beveland	0	0	0	0	84	0	0	0	0	0	0	0
Veerse Meer	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
Walcheren	0	0	0	0	3	122	42	7	0	0	0	0
Zuid-Beveland (west)	0	0	0	0	4	0	0	0	0	0	0	0
Zuid-Beveland (oost)	0	0	0	0	45	0	0	0	0	0	0	0
West Zeeuws-Vlaanderen	0	0	0	0	421	1163	30	0	0	0	0	0
Oost Zeeuws-Vlaanderen	0	0	0	0	21	28	25	1	0	0	0	0
<i>totaal 2006 / 2007</i>	<i>1</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>11</i>	<i>1.185</i>	<i>1.430</i>	<i>143</i>	<i>8</i>	<i>2</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>

	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun
Goeree-Overflakkee (Grev.)	0	0	0	0	2	29	14	25	0	0	0	0
Grevelingen	0	0	0	0	8	5	2	4	0	0	0	1
Schouwen-Duiveland	0	0	0	0	542	92	108	0	0	0	0	0
Krammer-Volkerak	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0
St. Philipsland	0	1	1	1	32	149	4	0	0	0	0	0
Tholen	0	0	0	0	34	0	0	0	0	0	0	0
Noord-Beveland	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0
Walcheren	0	0	0	0	0	0	79	0	0	0	0	0
Zuid-Beveland (west)	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Zuid-Beveland (oost)	0	0	0	0	0	27	0	0	0	0	0	0
West Zeeuws-Vlaanderen	0	0	0	0	10	14	350	6	1	0	0	0
Oost Zeeuws-Vlaanderen	1	1	1	5	70	387	0	0	2	0	0	0
<i>totaal 2007 / 2008</i>	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>2</i>	<i>7</i>	<i>700</i>	<i>704</i>	<i>557</i>	<i>35</i>	<i>3</i>	<i>0</i>	<i>1</i>	<i>1</i>

Tabel 5.2.3. Aantal Kleine Zwanen in Zeeland 1990/1991 – 2005/2006. Per maand is het hoogste aantal in de periode 1990-2006 vet gedrukt.

	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun
2005/2006	0	1	0	0	100	559	837	68	28	1	1	0
2004/2005	0	0	0	0	298	367	119	74	16	0	0	0
2003/2004	0	0	0	13	685	316	575	24	3	0	0	0
2002/2003	0	0	0	146	1.259	893	668	143	1	0	0	0
2001/2002	0	0	0	0	2.434	1.552	1.203	15	0	0	0	0
2000/2001	0	0	0	4	414	1.213	1.137	565	4	0	0	0
1999/2000	0	0	0	11	1.238	508	348	82	0	0	0	0
1998/1999			7	270	1.849	2.418	1.144	713	1			
1997/1998				33	515	1.725	296	15	2	1	1	
1996/1997				0	1.550	1.581	883	195	0			
1995/1996				0	1.645	1.367	532	524	22			
1994/1995				1	1.830	1.203	651	18	1			
1993/1994				39	1.114	1.565	726	49	2			
1992/1993				0	1.855	2.256	872	23	0			
1991/1992				15	1.396	1.941	843	138	0			
1990/1991				154	1.574	1.275	913	502	13			

5.3. Toendrarietgans - *Anser serrirostris*

Profiel

De Toendrarietgans is –weinig verrassend- een broedvogel van de toendra's van arctisch Rusland, grofweg van het Kola schiereiland ten oosten van Finland tot aan Taimyr. In september trekken de Toendrarietganzen in zuidwestelijke richting weg. Via Rusland en de Baltische staten bereiken de vogels na een vlucht van 3.000 tot 5.000 kilometer de overwinteringsgebieden in Midden- en Noordwest-Europa. In Nederland verblijven de vogels vooral van de tweede helft van oktober tot laat in februari. In januari zijn de aantallen het hoogst, dan gaat het om circa 100.000 tot 150.000 vogels. Zoals bij de meeste arctische ganzen varieert het broedsucces van de Toendrarietgans sterk van jaar op jaar. De Nederlandse winterpopulatie is sinds 1990 toegenomen, waarschijnlijk eerder als gevolg van een herverdeling van winterconcentraties in Europa dan van een daadwerkelijke toename van de populatie. De in Nederland verblijvende vogels voeden zich tot in januari vooral met oogstresten op akkers, onder meer van suikerbieten, granen en aardappels. Als er op de akkers niet veel meer te halen valt, schakelen veel Toendrarietganzen over op gras of jonge wintergranen. De vogels verblijven meestal in grote, soms met andere soorten gemengde groepen. De slaappleaatsen bevinden zich in open water of op rustige buitendijkse platen. Uit onderzoek is gebleken dat het gros van de in Zeeland verblijvende Rietganzen bestaat uit de Toendra-variant. Jaarlijks worden ook waarnemingen van de in de taiga van Scandinavië en Siberië broedende Taigarietgans (*Anser fabalis*) gedaan, maar deze (onder)soort blijft een zeldzaamheid binnen de provinciegrenzen. Het huidige door de overheid ontwikkelde gedoog- en opvangbeleid richt zich niet op de Toendrarietgans.

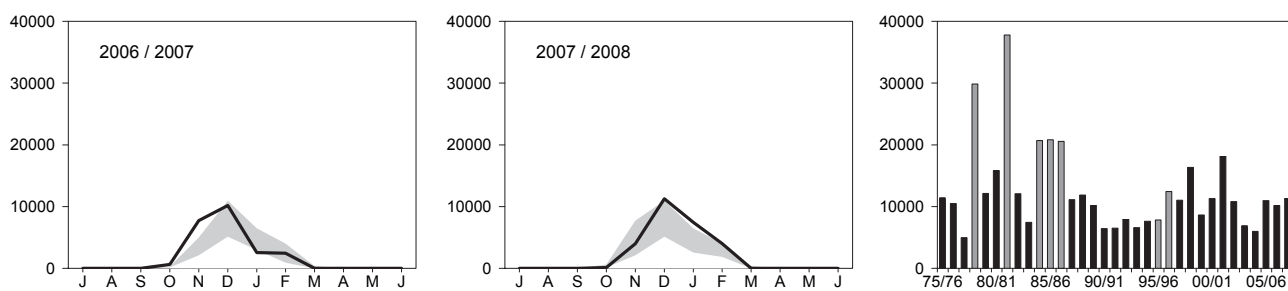
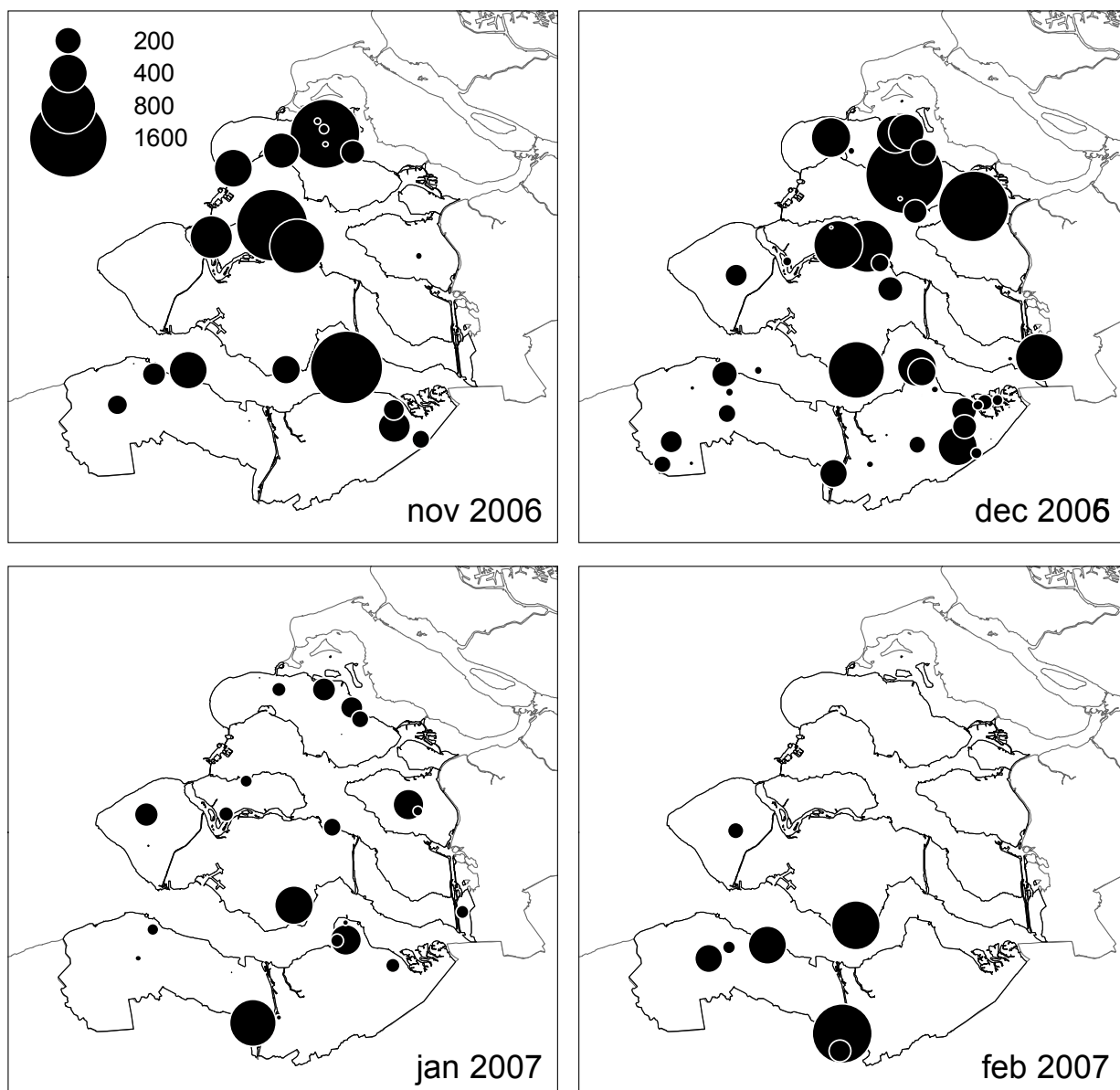
Seizoen 2006/2007 & 2007/2008

De timing van de aankomst van de Toendrarietganzen in Zeeland verliep in 2007 tamelijk traag, terwijl oktober en november 2006 juist opmerkelijk forse aantallen lieten zien. Met 612 ex bleek oktober 2006 zelfs de beste oktobermaand sinds de start van de tellingen. Traditiegetrouw waren in de beide decembers de meeste Toendrarietganzen te vinden in de provincie. Vergeleken met eerdere jaren waren deze decembaantallen aan de hoge kant. Een groot verschil viel op te maken in januari: in 2007 waren er met 2561 ex bijzonder weinig Toendrarietganzen te vinden, terwijl in januari 2008 met 7456 ex een behoorlijk hoog aantal aanwezig bleek te zijn. Een soortgelijk verschil werd gemeten in februari, terwijl de vogels in maart traditiegetrouw verdwenen waren.

Het accent in de verspreiding van Toendrarietganzen in de provincie verschoof in beide seizoenen van het noorden (november/december) naar het zuiden (januari/februari). Het hoogste aantal per regio werd in beide seizoenen opgetekend in december: in 2006/2007 op Schouwen-Duiveland (3152 ex) en in 2007/2008 in Oost Zeeuws-Vlaanderen (4727 ex, met een opmerkelijke concentratie in de Kop van Ossensisse). Andere regio's waar meer dan 1000 Toendrarietganzen geteld werden waren St. Philipsland (december 2006), Noord-Beveland (november en december 2006, december 2007), westelijk Zuid-Beveland (december 2006) en West Zeeuws-Vlaanderen (december 2007).

Het opvang- en verjaagbeleid is niet gericht op de Toendrarietgans. Het percentage Toendrarietganzen binnen de opvanggebieden is over het algemeen erg laag. Dat zal zeker van doen hebben met de voorkeur van de soort voor akkerland als foerageergebied. Slechts één opvanggebied (de Schakerloopolder op Tholen) herbergde in beide oktobermaanden meer dan 10% van de Zeeuwse maandpopulatie.

In de periode november-januari van beide winters schommelde het aandeel van de in Zeeland verblijvende Toendrarietganzen rond de vijf procent van de landelijke maandsom. Iets hogere percentages werden gemeten in december 2006 (7%), december 2007 (7,6%) en februari 2008 (7,3%).

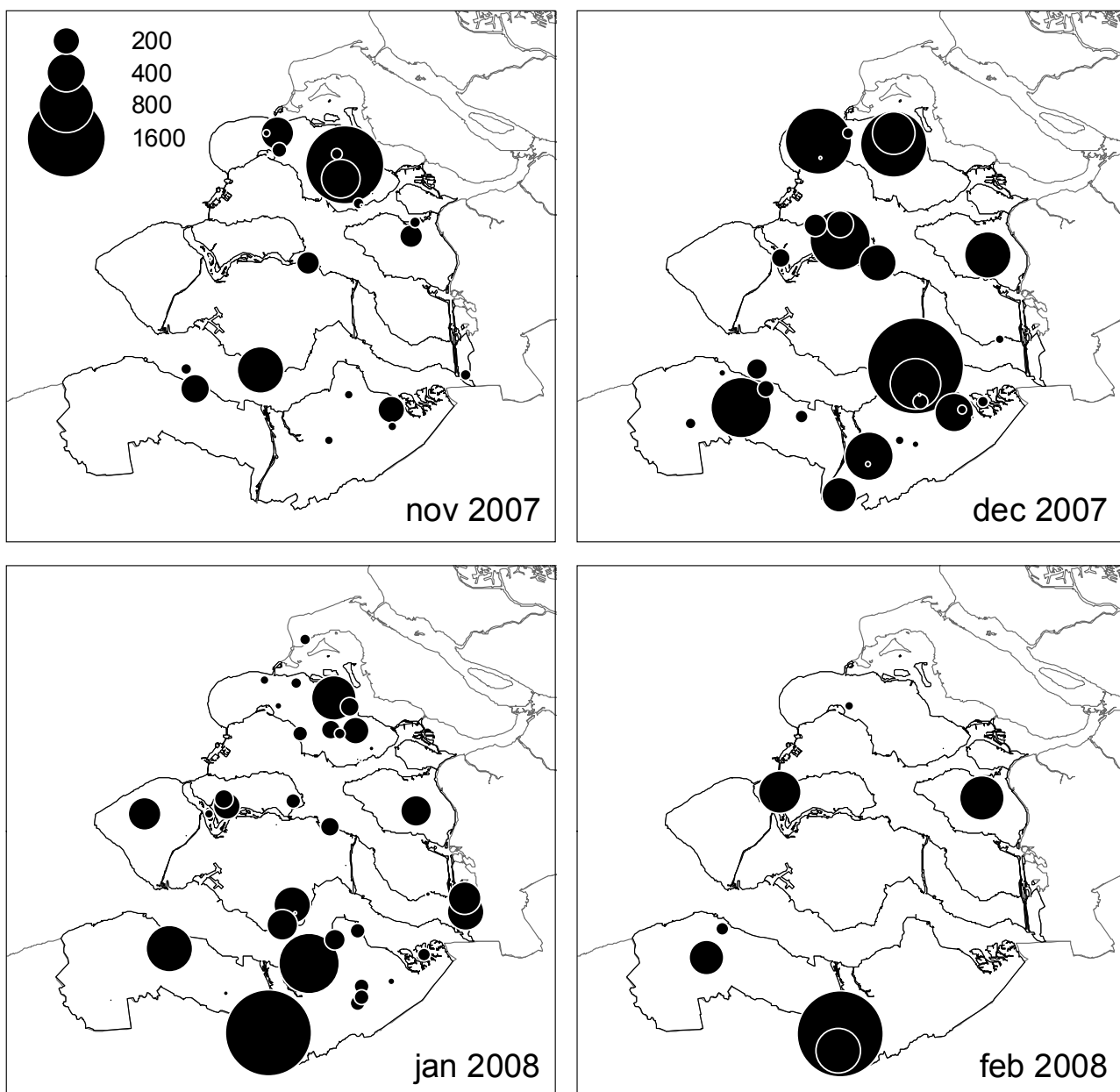
Figuur 3. Toendrarietgans in Zeeland;

(boven) verspreiding tijdens vier tellingen - november 2006-februari 2007

(volgende pagina) verspreiding tijdens vier tellingen - november 2007-februari 2008

(linksonder) aantalsverloop 2006/2007 (lijn) t.o.v. extremen 2003/04- 2005/06 (grijs)

(rechtsonder) jaarmaxima 1975/76 – 2007/2008 (koude winters zijn grijs)

Tabel 5.3.1. Percentage Toendrarietganzen in de Zeeuwse opvanggebieden, overige Natura 2000- en natuurgebieden en niet-natuurgebieden, seizoen 2006/2007.

maand	% in opvanggebieden	% overig Natura2000 en natuur	% buiten opvang/natuur
Oktober	31,2	4,6	64,3
November	4,7	8,7	86,6
December	4,3	3,7	92,1
Januari	5,5	0,9	93,5
Februari	0,0	7,9	92,1
Maart	100,0	0,0	0,0

Tabel 5.3.1a. Percentage Toendrarietganzen in de Zeeuwse opvanggebieden, overige Natura 2000- en natuurgebieden en niet-natuurgebieden, seizoen 2007/2008.

maand	% in opvanggebieden	% overig Natura2000 en natuur	% buiten opvang/natuur
Oktober	75,7	1,6	22,8
November	16,6	9,1	74,3
December	1,4	5,0	93,5
Januari	7,2	2,8	91,1
Februari	0,4	6,0	93,6
Maart	0,0	0,0	0,0

Tabel 5.3.2. Aantal Toendrarietganzen in Zeeland 2006/2007 & 2007/2008. Per maand is de regio met het hoogste aantal vet gedrukt.

	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun
Grevelingen	0	0	0	0	11	0	0	0	0	0	0	0
Schouwen-Duiveland	0	1	0	117	2249	3152	420	0	0	0	0	0
St. Philipsland	0	0	0	7	0	1320	0	0	0	0	0	0
Tholen	0	0	0	186	15	0	290	0	0	0	0	0
Noord-Beveland	0	0	0	300	2650	1428	102	0	0	0	0	0
Walcheren	0	0	0	0	0	130	160	72	0	0	0	0
Zuid-Beveland (west)	0	0	0	0	235	1112	504	650	0	0	0	0
Zuid-Beveland (oost)	0	0	0	0	0	620	50	0	0	0	0	0
Westerschelde	0	0	0	0	397	18	0	0	0	0	0	0
West Zeeuws-Vlaanderen	0	0	0	0	268	521	54	648	0	0	0	0
Oost Zeeuws-Vlaanderen	0	0	0	2	1898	1882	981	1080	1	0	0	0
<i>totaal 2006 / 2007</i>	<i>0</i>	<i>1</i>	<i>0</i>	<i>612</i>	<i>7.723</i>	<i>10.183</i>	<i>2.561</i>	<i>2.450</i>	<i>1</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>

	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun
Schouwen-Duiveland	0	0	0	31	2512	2873	1124	24	0	0	1	0
Krammer-Volkerak	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0
St. Philipsland	0	0	0	0	0	2	1	0	0	0	0	0
Tholen	0	0	0	59	187	600	250	550	0	0	0	0
Noord-Beveland	0	0	0	0	0	1360	347	500	0	0	0	0
Veerse Meer	0	0	0	0	2	95	19	0	0	0	0	0
Walcheren	0	0	0	0	0	0	300	0	0	0	0	0
Zuid-Beveland (west)	0	0	0	0	709	360	723	0	0	0	0	0
Zuid-Beveland (oost)	0	0	0	5	30	21	648	0	0	0	0	0
Westerschelde	0	0	0	0	38	110	0	0	0	0	0	0
West Zeeuws-Vlaanderen	0	0	0	0	237	1130	604	390	0	0	0	0
Oost Zeeuws-Vlaanderen	0	0	1	32	257	4727	3410	2540	0	0	0	0
<i>totaal 2007 / 2008</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>1</i>	<i>127</i>	<i>3.972</i>	<i>11.279</i>	<i>7.456</i>	<i>4.004</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>1</i>	<i>0</i>

Tabel 5.3.3. Aantal Toendrarietganzen in Zeeland 1990/1991 – 2005/2006. Per maand is het hoogste aantal in de periode 1990-2006 vet gedrukt.

	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun
2005/2006	1	1	1	153	2.107	10.953	6.468	1.856	359	0	0	0
2004/2005	0	0	1	289	3.785	5.129	5.989	4.014	1	1	0	1
2003/2004	0	0	1	191	4.992	6.844	2.971	918	2	23	0	0
2002/2003	1	0	0	95	9.601	10.810	3.850	1.629	49	0	0	0
2001/2002	0	0	0	120	8.640	18.087	11.519	830	9	0	0	1
2000/2001	0	0	0	66	2.759	8.850	11.299	6.950	760	0	0	0
1999/2000	0	0	0	13	4.959	8.650	7.602	2.830	2	0	1	0
1998/1999	0	0	1	93	5.482	10.166	16.341	8.711	206	0	0	0
1997/1998	0	0	0	47	3.928	11.042	3.019	883	3	0	1	0
1996/1997	0	0	1	6	4.396	6.617	12.438	859	0	0	0	0
1995/1996				0	2.404	7.831	7.026	3.960	33			
1994/1995				0	1.553	7.618	6.657	947	0			
1993/1994				6	557	6.177	6.573	3.092	0			
1992/1993				2	1.658	6.246	7.917	1.111	3			
1991/1992				0	520	6.511	4.191	2.157	0			
1990/1991				0	527	6.437	4.598	4.028	0			

5.4. Kolgans - *Anser albifrons*

Profiel

Kolganzen broeden in grote delen van arctisch Rusland. Het broedsucces varieert en is duidelijk gerelateerd aan de arctische lemming-cyclus. Een gering aantal paren –deels afkomstig van ontsnapte lokvogels en aangeschoten exemplaren- verblijft 's zomers in Nederland en kan hier ook tot broeden komen. De verschillende populaties overwinteren van West-Europa tot locaties ten zuiden van de Kaspische Zee. De in Groenland broedende ondersoort *A.a.flavirostris* overwintert in Ierland en Schotland en is in Nederland erg zeldzaam. De in Nederland verblijvende Kolganzen broeden voornamelijk in het westelijk deel van het broedgebied en trekken via het Kara schiereiland, de Baltische staten en Zuid-Scandinavië naar de overwinteringsgebieden. De Nederlandse winterpopulatie bestaat uit 500.000 tot 700.000 vogels en verblijft op diverse plaatsen in Laag-Nederland en in het rivierengebied. Veruit de meeste Kolganzen voeden zich hier op grasland. Een klein deel profiteert van oogstresten op akkerland. Vanaf januari foerageren Kolganzen ook geregeld op wintergranen. Sinds het midden van de vorige eeuw is het aantal in Noordwest-Europa overwinterende Kolganzen fors gestegen, terwijl bij andere populaties (met name die van Midden-Europa) juist een daling kenbaar is. De Kolgans is een van de soorten waarvoor de overheid het huidige gedoog- en opvangbeleid heeft ontwikkeld.

Seizoen 2006/2007 & 2007/2008

De Kolgans was in beide in dit rapport besproken seizoenen behoorlijk talrijk en kende een normaal seizoenspatroon. Wel lagen de aantallen lager wat onder die van het piekseizoen 2005/2006. Dat verschil was het grootst in januari: de 58.661 ex van 2006 werd bij lange na niet gehaald. De aantalsverschillen in oktober en november waren daarentegen gering. Opvallend was ook het geringe aantal van 6502 ex in maart 2007, maar in maart 2008 was het met 13.810 ex alweer op een voor de laatste jaren gebruikelijk peil.

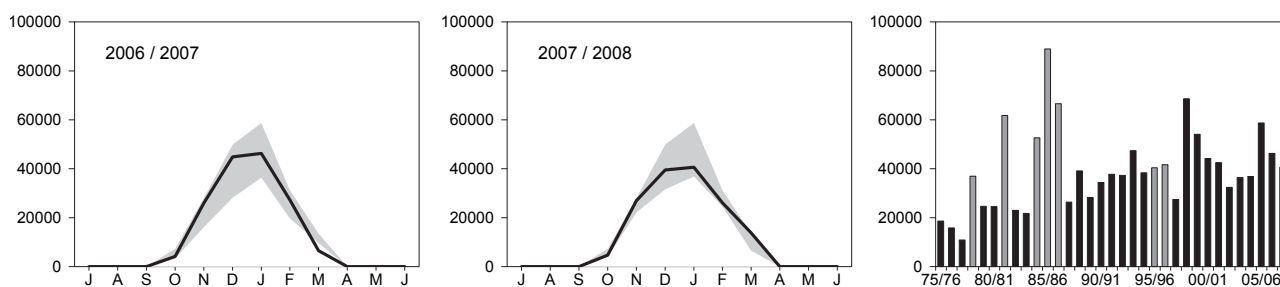
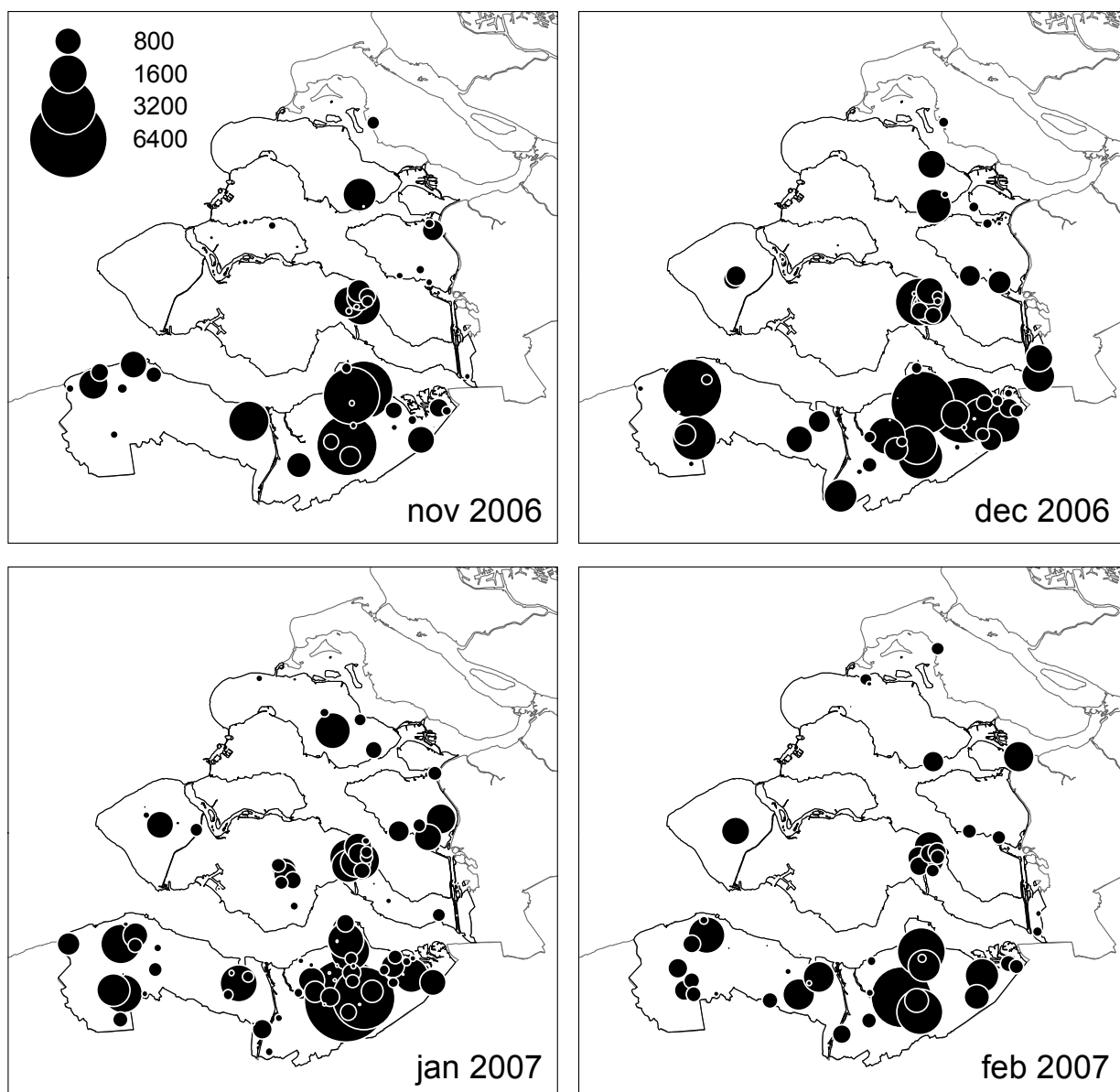
Zeeuws-Vlaanderen herbergt in de meeste maanden zestig tot tachtig procent van de voltallige Zeeuwse Kolgans-populatie. De belangrijkste pleisterplaatsen benoorden de Westerschelde zijn de Yerseke en Kapelse Moer, het Ganzenreservaat en omgeving in de Zak van Zuid-Beveland en de omgeving Maire-Vierbannenpolder op Schouwen-Duiveland. Attente tellers kunnen echter overal in de provincie groepen Kolganzen tegenkomen, zij het dat de aantallen op Noord-Beveland in beide seizoenen nimmer boven de 1000 ex. uitkwamen.

Van oktober tot en met maart verbleven maandelijks tussen de 50 en 81% van de getelde Kolganzen in de opvanggebieden. Dat is een stijging ten opzichte van het seizoen 2005/2006, toen het om 41 tot en 75% ging.

In vijf van de 16 Zeeuwse opvanggebieden bevond zich in één of meer maanden tenminste tien procent van de Zeeuwse populatie: in Saeftinghe OZVL (max. 48,5% in maart 2007), de Putting OZVL (max. 19% in januari 2008), het Groot Eiland OZVL (max. 30,8 % in maart 2008), de BaarzandseKreek/Blikken WZVL (max. 30,6 % in oktober 2006) en de Yerseke Moer ZB (max. 18,5 % in november 2007). Het accent van deze lijst ligt op Oost Zeeuws-Vlaanderen, maar de genoemde gebieden in West Zeeuws-Vlaanderen en Zuid-Beveland spelen een niet geringe rol. De hoeveelheid Kolganzen in niet tot de opvanggebieden gerekende natuurgebieden is gering.

In het winterhalfjaar 2006/2007 verbleef 13,4 % tot 38,1 % van de maandelijks getelde Kolganzen buiten de natuur- en opvanggebieden en in 2007/2008 ging het om 14 % tot 47,3%. Opvallend is dat het hoogste percentage buiten de natuur- en opvanggebieden in beide seizoenen in januari was te vinden. Niet toevallig laten de verspreidingskaarten van deze maand ook de grootste spreiding over de provincie zien.

In december 2006 verbleef 6,6% van de Nederlandse populatie Kolganzen in Zeeland, maar in december 2007 bleek het slechts om 3,9% te gaan. In januari lag het percentage met respectievelijk 5,9% (2007) en 6% (2008) vrijwel gelijk –maar wel wat lager dan de 7 % in januari 2006. Die relatieve afname is in lijn met de absolute afname binnen de provinciegrenzen ten opzichte van het seizoen 2005/2006. In de andere maanden bleef het Zeeuwse percentage van het landelijk totaal steken onder de vijf procent.

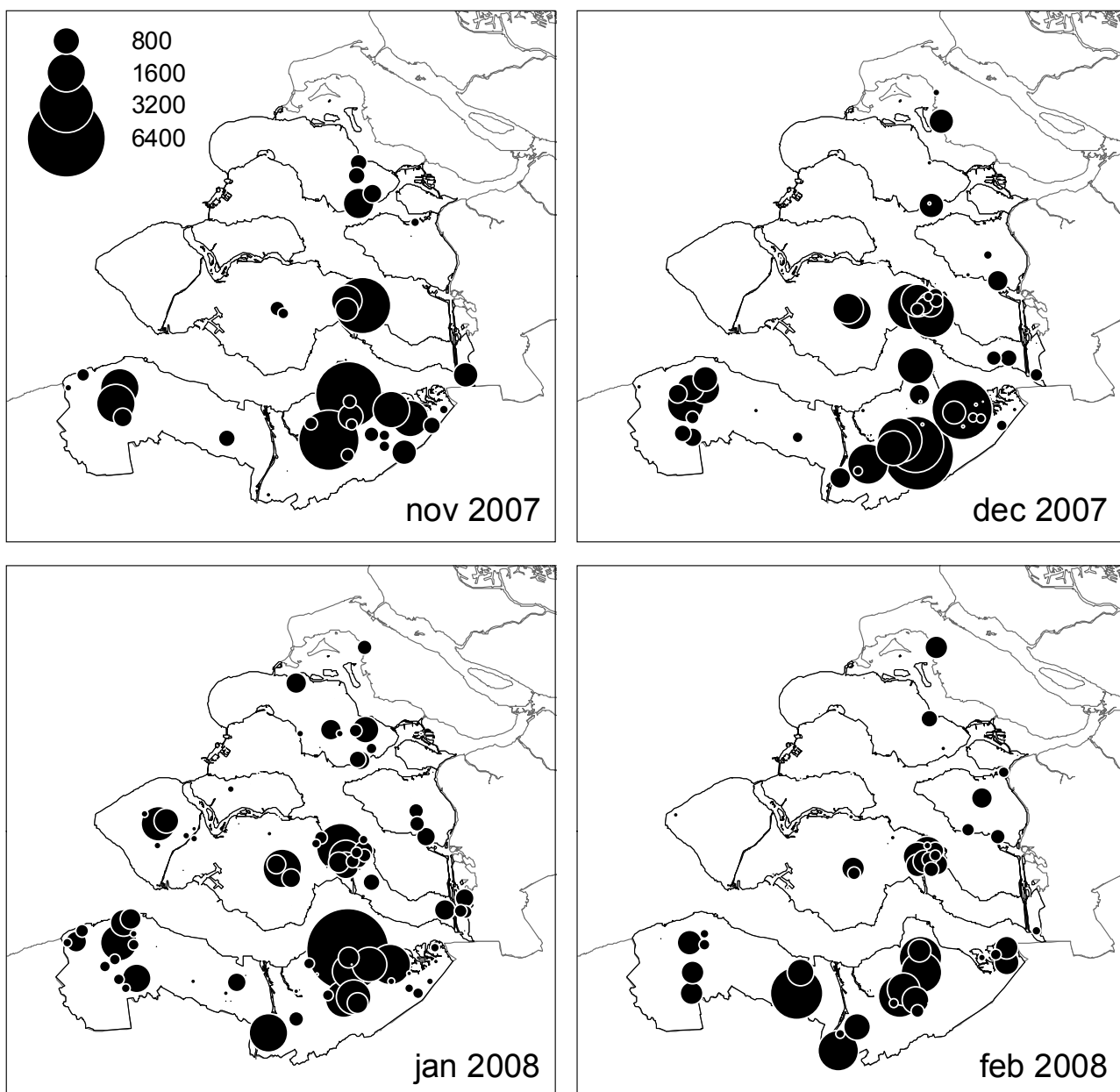
Figuur 4. Kolgans in Zeeland;

(boven) verspreiding tijdens vier tellingen - november 2006-februari 2007

(volgende pagina) verspreiding tijdens vier tellingen - november 2007-februari 2008

(linksonder) aantalsverloop 2006/2007 (lijn) t.o.v. extremen 2003/04- 2005/06 (grijs)

(rechtsonder) jaarmaxima 1975/76 – 2007/2008 (koude winters zijn grijs)

Tabel 5.4.1. Percentage Kolganzen in de Zeeuwse opvanggebieden, overige Natura 2000- en natuurgebieden en niet-natuurgebieden seizoen 2006/2007.

maand	% in opvanggebieden	% overig Natura2000 en natuur	% buiten opvang/natuur
Oktober	71,1	9,9	19,0
November	59,1	5,8	35,1
December	67,6	8,0	24,4
Januari	54,9	7,0	38,1
Februari	62,0	8,7	29,3
Maart	79,2	7,4	13,4

Tabel 5.4.1a. Percentage Kolganzen in de Zeeuwse opvanggebieden, overige Natura 2000- en natuurgebieden en niet-natuurgebieden seizoen 2007/2008.

maand	% in opvanggebieden	% overig Natura2000 en natuur	% buiten opvang/natuur
Oktober	73,0	8,4	18,5
November	80,5	5,5	14,0
December	71,3	7,6	21,1
Januari	49,7	3,1	47,3
Februari	61,9	12,8	25,2
Maart	78,3	3,7	18,0

Tabel 5.4.2. Aantal Kolganzen in Zeeland 2006/2007 & 2007/2008. Per maand is de regio met het hoogste aantal vet gedrukt.

	jul	Aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun
Goeree-Overflakkee (Grev.)	0	0	0	0	200	120	0	197	0	0	0	0
Grevelingen	0	0	0	0	0	0	0	0	70	0	0	0
Schouwen-Duiveland	0	0	0	148	1.173	2.290	2.056	694	21	18	1	0
Krammer-Volkerak	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0
St. Philipsland	0	0	0	17	6	111	0	1.009	0	0	0	0
Tholen	1	0	0	167	802	1.243	2.670	440	0	2	0	2
Noord-Beveland	0	0	0	124	175	34	2	0	0	0	0	0
Veerse Meer	0	0	0	0	0	20	0	0	0	0	0	0
Walcheren	0	0	0	0	0	887	1.108	837	0	0	0	0
Zuid-Beveland (west)	0	0	0	23	1.127	2.824	4.761	935	2	0	0	0
Zuid-Beveland (oost)	0	0	0	597	3.993	6.513	4.855	3.398	364	0	0	0
Westerschelde	0	0	0	0	2	0	0	2	0	0	0	0
West Zeeuws-Vlaanderen	0	0	0	1.350	2.693	6.714	6.733	3.783	1.322	1	0	0
Oost Zeeuws-Vlaanderen	0	0	0	1.764	16.365	24.052	24.116	15.961	4.723	0	0	0
<i>totaal 2006 / 2007</i>	<i>1</i>	<i>0</i>	<i>2</i>	<i>4.190</i>	<i>25.986</i>	<i>44.808</i>	<i>46.291</i>	<i>27.256</i>	<i>6.502</i>	<i>21</i>	<i>1</i>	<i>2</i>

	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun
Goeree-Overflakkee (Grev.)	0	0	0	0	6	773	250	600	300	0	0	0
Grevelingen	0	0	0	0	0	15	0	0	0	0	0	0
Schouwen-Duiveland	0	0	1	5	2.012	715	2.827	407	13	1	1	0
Krammer-Volkerak	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
St. Philipsland	0	0	0	12	0	6	2	15	0	0	0	0
Tholen	0	0	0	34	125	580	948	977	110	0	0	2
Oosterschelde	0	0	0	0	0	0	9	0	0	0	0	0
Noord-Beveland	0	0	2	14	0	0	70	25	0	0	0	0
Veerse Meer	0	0	0	0	0	14	0	0	0	0	0	0
Walcheren	0	0	0	0	0	0	2.312	34	0	0	0	0
Zuid-Beveland (west)	0	0	0	286	2.068	5.943	7.572	2.361	1.450	0	0	0
Zuid-Beveland (oost)	0	0	0	367	4.035	4.735	2.946	3.264	1.275	0	6	0
West Zeeuws-Vlaanderen	0	0	0	719	3.811	5.337	5.201	2.017	2.088	0	0	0
Oost Zeeuws-Vlaanderen	0	0	0	3.253	14.878	21.347	18.478	16.414	8.574	2	0	0
<i>totaal 2007 / 2008</i>	<i>1</i>	<i>0</i>	<i>3</i>	<i>4.690</i>	<i>26.935</i>	<i>39.465</i>	<i>40.615</i>	<i>26.114</i>	<i>13.810</i>	<i>3</i>	<i>7</i>	<i>2</i>

Tabel 5.4.3. Aantal Kolganzen in Zeeland 1990/1991 – 2005/2006. Per maand is de periode 1990-2006 vet gedrukt.

	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun
2005/2006	0	2	0	4.027	22.101	49.827	58.661	31.262	13.461	19	4	0
2004/2005	1	0	3	7.282	27.986	31.550	36.802	24.557	13.150	1	1	0
2003/2004	0	1	4	3.307	16.126	28.102	36.343	19.697	9.651	3	0	0
2002/2003	2	1	1	3.186	29.246	23.463	32.393	26.096	12.503	1.705	1	0
2001/2002	0	2	4	1.844	25.817	42.478	34.802	21.463	5.933	731	2	2
2000/2001	1	3	2	1.863	7.744	32.238	44.175	39.676	7.354	3	2	2
1999/2000	2	2	15	3.960	23.812	37.591	54.080	28.305	8.185	71	2	1
1998/1999	3	2	0	1.238	14.025	32.272	68.583	42.656	9.960	24	1	2
1997/1998	0	0	0	1.885	14.179	27.481	26.843	20.434	12.831	1	5	2
1996/1997	0	0	0	243	18.383	41.645	28.284	31.647	9.064	0	0	0
1995/1996	0	0	0	47	11.368	29.742	40.434	36.182	16.050	0	0	0
1994/1995	0	0	0	88	5.990	21.353	38.348	32.241	1.810	0	0	0
1993/1994	0	0	0	37	5.380	37.518	47.336	37.114	8.450	0	0	0
1992/1993	0	0	0	217	4.778	37.273	30.997	16.902	10.852	0	0	0
1991/1992	0	0	0	10	8.123	37.742	27.871	25.994	14.777	0	0	0
1990/1991	0	0	0	27	710	24.639	34.278	31.101	9.972	0	0	0

5.5. Grauwe Gans - *Anser anser*

Profiel

Met een broedpopulatie van circa 25.000 paar is de Grauwe Gans veruit de talrijkste in Nederland broedende ganzensoort. Het gros van deze broedvogels overwintert binnen de landsgrenzen en wordt dan vergezeld door broedvogels uit Scandinavië en Midden-Europa. In november zijn de aantallen in Nederland op zijn hoogst; dan verblijven hier de laatste jaren 250.000 tot 300.000 exemplaren. De vogels foerageren hier vooral op wortelknollen van Riet en Zeebies en binnendijs op oogstresten en grasland. Het Verdrongen Land van Saeftinghe is van oktober tot in januari de belangrijkste verblijfplaats van de soort in Noordwest-Europa.

De Grauwe Gans is een van de soorten waarvoor de overheid het huidige gedoog- en opvangbeleid heeft ontwikkeld.

Seizoen 2006/2007 & 2007/2008

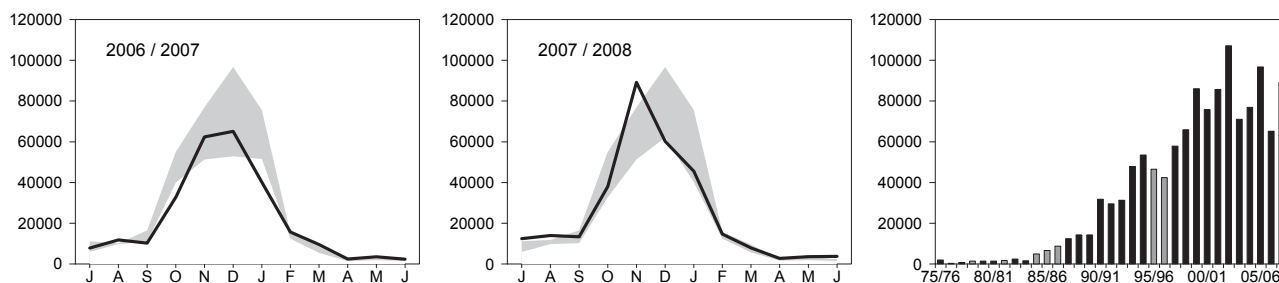
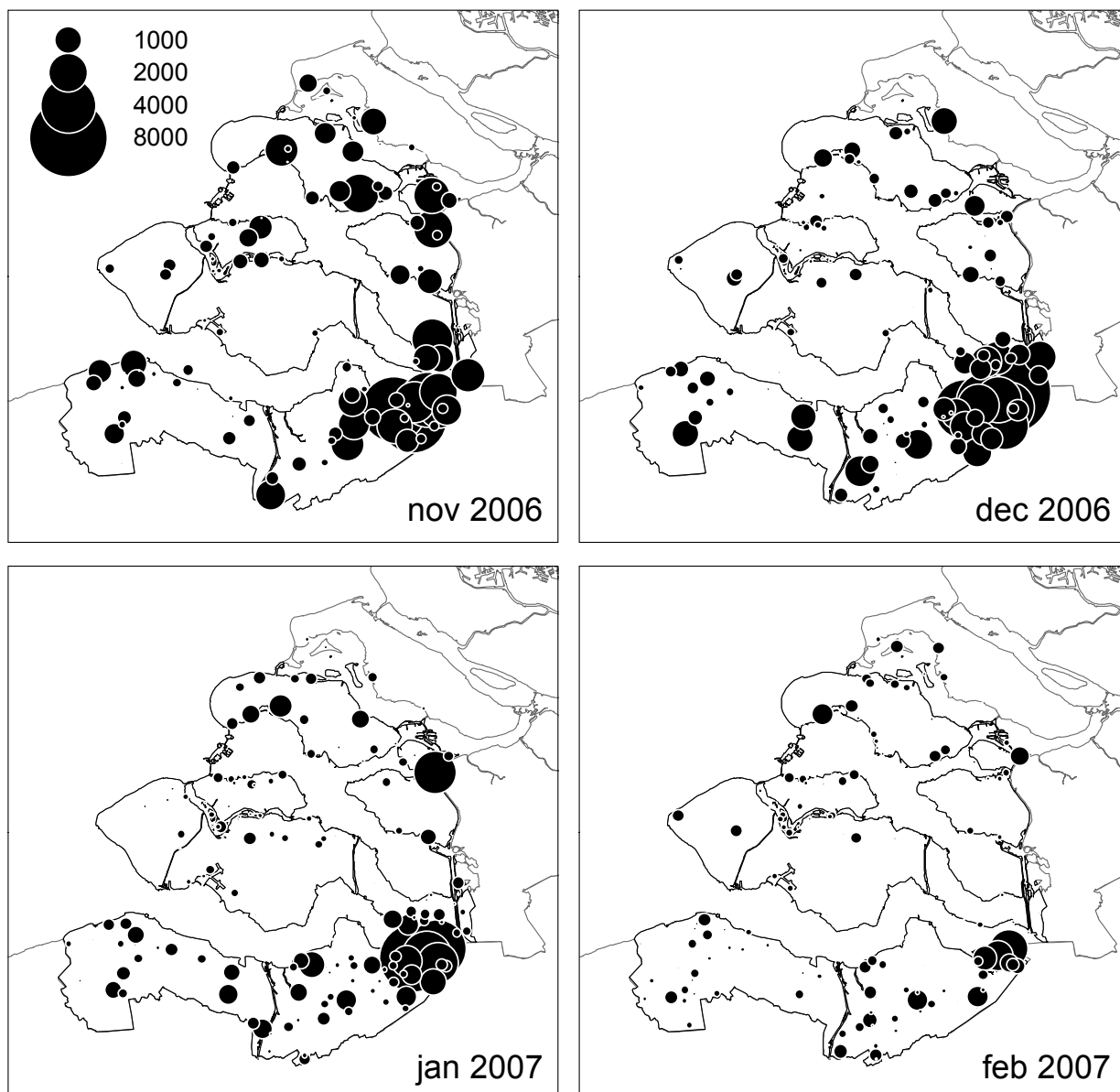
Bij de Grauwe Gans vertoont het verloop van beide in dit rapport besproken seizoenen duidelijke overeenkomsten. Een opvallend verschil is echter te zien in de novembermaanden: in 2006 een 'gewoon' hoog aantal van 63.636 ex, tegen liefst 89.149 ex (het op een na het hoogste aantal ooit voor die maand) in 2007. Opmerkelijk is ook dat het decemberaangetal in 2006 vervolgens boven dat van 2007 lag. Overigens is het de laatste jaren niet ongebruikelijk dat de aantallen na een forse novemberpiek in december flink lager liggen. De flinke getelde aantallen in juli en augustus (in 2007 nieuwe recordaantallen in beide maanden) zijn een indicatie voor de omvang van de nazomerpopulatie van de Grauwe Gans in de provincie.

Het Verdrongen Land van Saeftinghe en omgeving is zijn welhaast magnetische aantrekkingskracht op Grauwe Ganzen nog niet verloren, getuige de forse concentraties in deze regio. In oktober-maart 2006/2007 herbergde het hier gelegen opvanggebied (dat het gehele buitendijkse schor en een deel van het aangrenzende polderland beslaat) 33 tot 53 procent van de voltallige Zeeuwse populatie. In dezelfde periode in 2007/2008 ging het om 20% tot 58% van de Zeeuwse populatie. Kijk trouwens voor recente aantalsontwikkelingen op en rond Saeftinghe op de website van de Saeftinghe-tellers: <http://users.skynet.be/saeftinghe>.

In een viertal andere opvanggebieden werd in een enkele maand meer dan vier procent van de totale Zeeuwse populatie in de maanden oktober-maart geteld, en wel in het Groot-Eiland (maart 2007 en 2008, februari 2008), de Axelse Kreek (maart 2007 en 2008), de Van Haaftenpolder (januari 2007) en de Zuidkust Schouwen (oktober 2006).

Het totale percentage van Grauwe ganzen in opvang- en natuurgebieden in het winterhalfjaar schommelt tussen de 63% en 71% in 2006/2007 en 58% tot 80% in 2007/2008. Het gemiddeld percentage in de opvanggebieden is ten opzichte van 2005/2006 iets afgenomen. De verspreidingskaarten tonen duidelijk dat Grauwe Ganzen in alle Zeeuwse regio's te vinden zijn en na Oost Zeeuws-Vlaanderen een voorkeur hebben voor West Zeeuws-Vlaanderen, Schouwen-Duiveland en Sint Philipsland. Opvallend is het schaarse voorkomen in de voor veel ganzen zo belangrijke Yerseke en Kapelse Moer.

Het aandeel van de in Zeeland verblijvende Grauwe Ganzen in de landelijke populatie is behoorlijk hoog te noemen. Van oktober tot en met januari verbleef in beide winters meer dan 14% van de Nederlandse populatie binnen de provinciegrenzen. Percentages van meer dan 20% van de landelijke populatie waren aanwezig in december 2006 (23,2%), november 2007 (25%) en december 2007 (21%). Saeftinghe en Oost Zeeuws-Vlaanderen staan bovenaan in de lijst van voor de Grauwe Gans belangrijke gebieden in Nederland en zijn ook op Europese schaal van groot belang voor de soort.

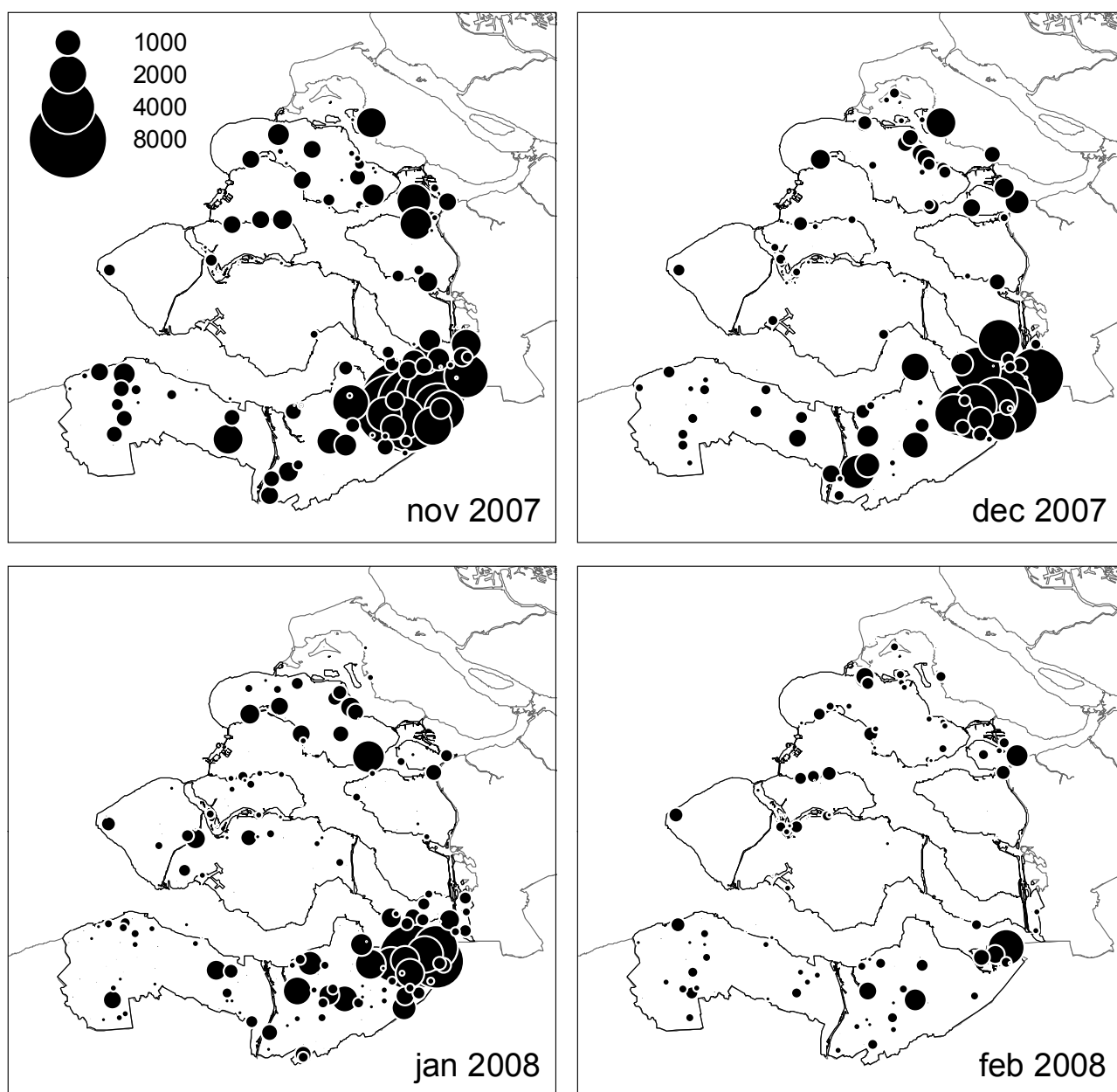
Figuur 5. Grauwe Gans in Zeeland;

(boven) verspreiding tijdens vier tellingen - november 2006-februari 2007

(volgende pagina) verspreiding tijdens vier tellingen - november 2007-februari 2008

(linksonder) aantalsverloop 2006/2007 (lijn) t.o.v. extremen 2003/04- 2005/06 (grijs)

(rechtsonder) jaarmaxima 1975/76 – 2007/2008 (koude winters zijn grijs)

Tabel 5.5.1. Percentage Grauwe Ganzen in de Zeeuwse opvanggebieden, overige Natura 2000- en natuurgebieden en niet-natuurgebieden, seizoen 2006/2007.

Maand	% in opvanggebieden	% overig Natura2000 en natuur	% buiten opvang/natuur
Oktober	56,2	10,5	33,3
November	53,2	9,5	37,4
December	63,4	6,7	30,0
Januari	63,3	8,2	28,6
Februari	47,7	15,7	36,5
Maart	51,3	17,1	31,6

Tabel 5.5.1a. Percentage Grauwe Ganzen in de Zeeuwse opvanggebieden, overige Natura 2000- en natuurgebieden en niet-natuurgebieden, seizoen 2007/2008.

Maand	% in opvanggebieden	% overig Natura2000 en natuur	% buiten opvang/natuur
Oktober	65,9	14,3	19,8
November	67,4	7,5	25,2
December	51,3	16,9	31,8
Januari	52,0	5,8	42,2
Februari	36,9	22,2	40,9
Maart	52,1	14,0	33,9

Tabel 5.5.2. Aantal Grauwe Ganzen in Zeeland 2006/2007 & 2007/2008. Per maand is de regio met het hoogste aantal vet gedrukt.

	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun
Goeree-Overflakkee (Grev.)	20	0	198	362	1.091	975	168	319	19	13	12	17
Grevelingen	397	583	1.025	325	710	17	48	298	607	354	312	716
Schouwen-Duiveland	2.786	3.237	2.400	4.118	6.671	2.595	2.932	1.871	725	442	576	537
Krammer-Volkerak	0	80	190	42	106	1	0	65	75	72	125	0
St. Philipsland	243	965	41	1.597	2.148	592	312	507	56	169	185	7
Tholen	499	274	801	1.770	3.981	1.453	2.987	260	336	152	699	269
Oosterschelde	0	45	0	0	0	64	0	0	4	0	18	3
Noord-Beveland	718	796	728	1.643	1.856	597	956	648	502	466	595	293
Veerse Meer	9	280	20	120	57	141	74	107	55	84	131	114
Walcheren	2	0	115	353	613	733	448	658	205	69	33	30
Zuid-Beveland (west)	173	184	525	321	946	704	819	427	377	107	371	98
Zuid-Beveland (oost)	0	270	436	1.349	7.116	7.738	2.637	200	22	21	89	12
Westerschelde	65	70	0	165	168	15	6	3	6	31	106	0
West Zeeuws-Vlaanderen	41	108	37	1.856	3.797	2.738	2.334	1.542	1.017	94	63	70
Oost Zeeuws-Vlaanderen	2.856	4.876	3.917	18.666	34.376	46.835	26.610	8.878	5.499	334	247	161
<i>totaal 2006 / 2007</i>	<i>(7809)</i>	<i>(11768)</i>	<i>(10433)</i>	<i>32.687</i>	<i>63.636</i>	<i>65.198</i>	<i>40.331</i>	<i>15.783</i>	<i>9.505</i>	<i>(2408)</i>	<i>(3562)</i>	<i>(2327)</i>

	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun
Goeree-Overflakkee (Grev.)	558	209	85	1.592	1.261	1.734	129	222	65	38	52	50
Grevelingen	494	689	223	481	316	1.708	464	965	472	715	613	807
Schouwen-Duiveland	3.288	2.819	1.409	2.247	4.088	3.412	3.955	2.076	739	286	466	290
Krammer-Volkerak	172	95	0	192	111	548	3	156	28	72	62	345
St. Philipsland	1.066	1.330	318	270	2.089	1.348	408	968	125	205	428	447
Tholen	1.420	616	778	1.277	2.627	626	745	307	248	332	392	317
Oosterschelde	6	0	0	0	0	0	1.432	6	16	0	6	54
Noord-Beveland	761	674	1.107	1.345	1.595	664	672	799	617	619	769	500
Veerse Meer	37	35	1.010	10	260	155	95	169	36	84	14	32
Walcheren	3	70	15	64	242	385	1.602	431	58	16	21	156
Zuid-Beveland (west)	770	388	102	510	163	485	990	534	162	225	269	459
Zuid-Beveland (oost)	47	318	92	2.215	9.751	11.318	3.236	306	110	1	74	20
Westerschelde	109	0	10	486	17	10	52	7	9	19	84	8
West Zeeuws-Vlaanderen	12	136	1	2.908	3.203	1.696	2.268	1.703	681	0	20	91
Oost Zeeuws-Vlaanderen	3.699	6.593	8.182	24.460	63.426	36.102	29.477	6.059	4.509	97	307	153
Voordelta	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0
<i>totaal 2007 / 2008</i>	<i>(12442)</i>	<i>(13972)</i>	<i>(13332)</i>	<i>38.057</i>	<i>89.149</i>	<i>60.191</i>	<i>45.530</i>	<i>14.708</i>	<i>7.875</i>	<i>(2709)</i>	<i>(3577)</i>	<i>(3729)</i>

() aantallen niet compleet, alleen gebaseerd op tellingen rondom zoute wateren

Tabel 5.5.3. Aantal Grauwe Ganzen in Zeeland 1990/1991 – 2005/2006. Per maand is het hoogste aantal in de periode 1990-2006 vet gedrukt.

	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun
2005/2006	(11130)	(9772)	(16494)	47.303	51.309	96.720	75.594	15.301	5.679	(1622)	(1835)	(2338)
2004/2005	(5927)	(10016)	(10824)	55.027	76.925	62.057	51.547	12.416	8.489	(1898)	(2606)	(1461)
2003/2004	(7736)	(10108)	(11774)	39.986	71.070	52.856	61.107	12.414	5.502	(1438)	(2056)	(1466)
2002/2003	(8847)	(9331)	(8471)	33.589	107.134	83.833	68.171	24.246	6.086	(1043)	(2319)	(1077)
2001/2002	(4203)	(6062)	(13166)	36.477	85.634	72.614	72.348	9.541	7.047	(2764)	(1757)	(1163)
2000/2001	(4897)	(5531)	(4579)	23.833	75.822	55.542	59.822	16.355	3.752	(916)	(1058)	(827)
1999/2000	(1674)	(2749)	(5253)	29.386	74.825	85.999	59.444	6.821	5.148	(849)	(765)	(589)
1998/1999	(969)	(1640)	(3680)	12.954	65.896	57.721	62.380	6.064	2.284	(533)	(482)	(205)
1997/1998	(1644)	(1329)	(3122)	28.779	57.885	34.373	37.006	6.135	2.275	(234)	(320)	(186)
1996/1997	(436)	(1080)	(1737)	5.396	41.491	42.359	31.566	15.507	2.955	(329)	(538)	(279)
1995/1996			2.735	18.521	46.514	38.222	19.306	16.388	3.664			
1994/1995			4.537	28.947	53.467	31.293	35.118	7.423	2.987			
1993/1994			2.088	7.264	25.963	30.371	47.885	4.668	1.716			
1992/1993			683	13.107	31.233	31.113	22.840	4.936	1.371			
1991/1992			294	1.032	20.665	22.653	29.484	1.571	1.151			
1990/1991			1.271	6.285	17.966	26.760	31.762	12.946	1.801			

() aantallen niet compleet, alleen gebaseerd op tellingen rondom zoute wateren. Het hoogste aantal in periode per maand is vet gedrukt.

5.6. Brandgans - *Branta leucopsis*

Profiel

Al eeuwen overwinteren er groepen Brandganzen in het noorden en zuidwesten van Nederland. De vogels broeden in arctisch Rusland, van de Kola en Kanin schiereilanden oostwaarts tot Nova Zembla. Na een dieptepunt in de jaren vijftig is de Russische broedpopulatie fors in omvang gestegen; momenteel gaat het om circa 300.000 exemplaren. Na een tocht van enkele duizenden kilometers door Rusland en de Baltische Zee arriveren de vogels in oktober/november in Nederland. In de jaren zeventig ontstond in het op de trekroute gelegen Baltische gebied een broedpopulatie op Gotland, Oland en de kust van Estland. Deze vogels verblijven 's winters ook goeddeels in Nederland en mengen zich daar met de Russische broeders. De Baltische broedpopulatie bestaat uit enkele duizenden paren en is tegenwoordig stabiel. Sinds 1982 is er ook in Nederland een broedpopulatie ontstaan, die na een snelle groei momenteel circa 6000 paar omvat. Het zwaartepunt van deze populatie bevindt zich in de noordelijke en oostelijke Delta. De Nederlandse broedvogels mengen 's winters met de Russische en Baltische gasten, waardoor er uitwisseling tussen deze populaties plaatsvindt.

Brandganzen voeden zich in Nederland voornamelijk met kortgrazige vegetaties, deels op buitendijkse schorren en platen en deels op wintergranen. Daarnaast wordt ook wel gevoerageerd op oogstresten van suikerbieten en dergelijke. De totale Nederlandse winterpopulatie bestaat de laatste jaren uit maximaal 250.000 – 350.000 exemplaren.

De Brandgans is een van de soorten waarvoor de overheid het huidige gedoog- en opvangbeleid heeft ontwikkeld.

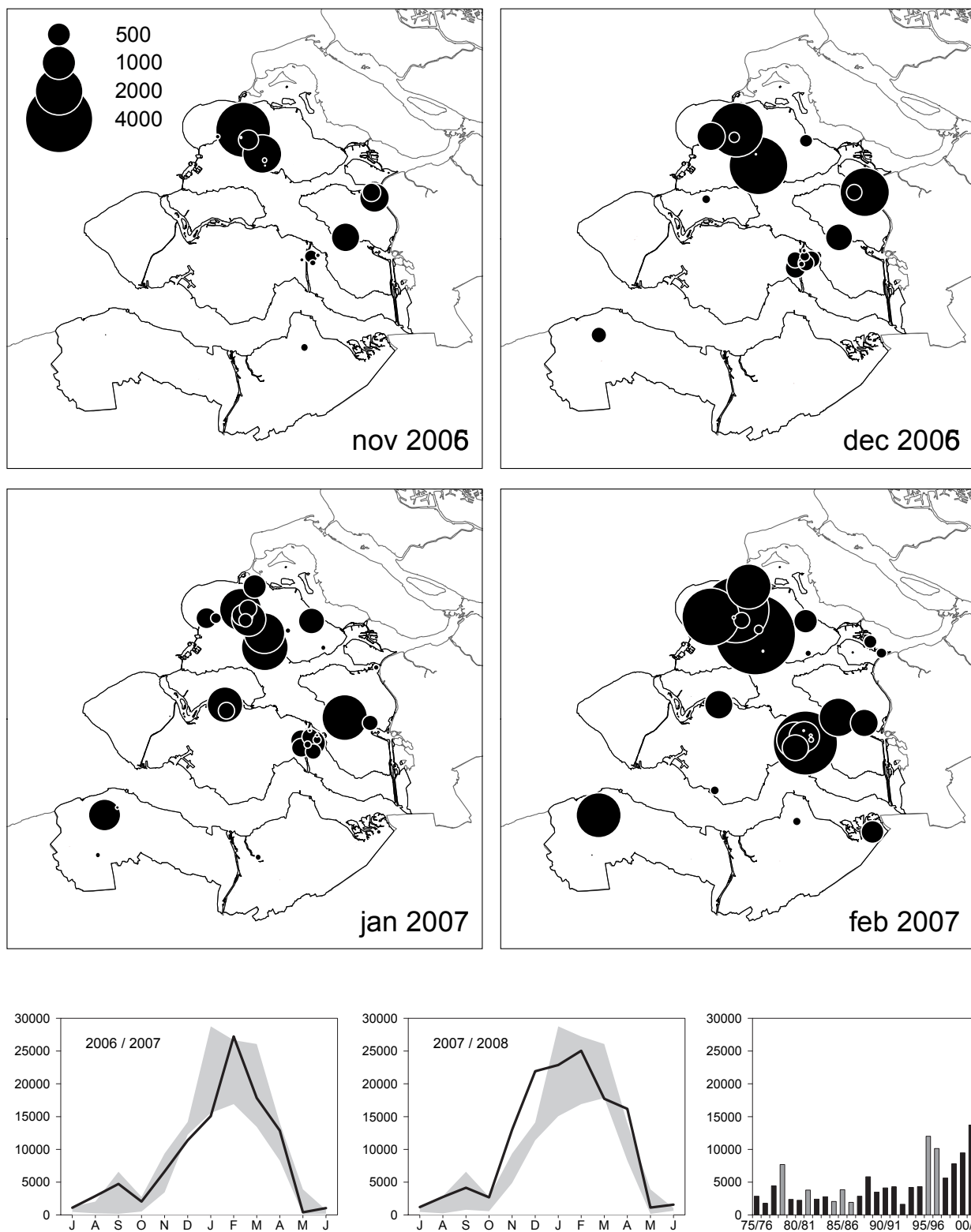
Seizoen 2006/2007 & 2007/2008

Het aantal Brandganzen in Zeeland blijft onverminderd hoog, maar een forse groei van de aantallen, zoals die in 2005/2006 nog werd vastgesteld, zat er in de meeste maanden niet in. Een uitzondering daarop is augustus (beide jaren een nieuw hoogterecord, hetgeen samenhangt met de groeiende broedpopulatie in de Delta) en november 2007, toen 13.001 ex geteld werden. Dit is de eerste novembertelling met meer dan 10.000 Brandganzen. Met name in januari en maart lagen de aantallen wat onder die in 2005-2006. In april waren dan weer relatief veel brandjes aanwezig, met een voor die maand nieuw recordaantal van 16.189 ex in 2008.

Schouwen-Duiveland en Tholen herbergen traditiegetrouw de meeste Brandganzen, maar de opmars van de soort bezuiden de Oosterschelde zet zich voort in alle regio's. Zo kon in januari 2008 een Walchers recordaantal van 653 ex genoteerd worden en wordt op Zuid-Beveland en in beide delen van Zeeuws/Vlaanderen de grens van 1000 Brandganzen geregeld overschreden.

In de periode oktober 2006 - april 2008 verbleef tussen de 47 en 88% van de Zeeuwse Brandganzen in opvanggebieden. Opvallend is dat het gemiddelde percentage in de opvanggebieden in oktober 2006 - april 2007 met 75,5% beduidend hoger lag dan de 61% in oktober 2007 - april 2008. Veruit het belangrijkste opvanggebied voor de Brandgans is de Zuidkust van Schouwen. In de winter van 2006-2007 verbleef hier gemiddeld 40,8 % van de Zeeuwse populatie en in 2007-2008 was dat 33,7%. Andere opvanggebieden waar meer dan tien procent van de Zeeuwse Brandganzen werd vastgesteld waren Saeftinghe (maart 2007), de Yerseke Moer (november 2007, december 2006 en 2007, januari 2007, februari 2007), de Scherpenissepolder (oktober 2006 en 2007, maart 2007, april 2007 en 2008) en de Van Haaftenpolder (november en december 2006, april 2008). Het percentage Brandganzen dat in overige Natura 2000- en natuurgebieden verblijft ligt ver onder dat in de opvanggebieden. Het percentage Brandganzen buiten natuur- en opvanggebieden lag in oktober 2006 - april 2007 tussen de 10,1 en 17,7 %. In 2007/2008 lag dit aandeel in dezelfde periode wat hoger, namelijk tussen 14% en 42,8%.

Door de fikse groei van het aantal in Nederland overwinterende en broedende Brandganzen leidt de toename van de Zeeuwse populatie niet tot een forse stijging van het regionale belang op landelijke schaal: dat schommelde in de maanden oktober 2007- april 2008 tussen de 1,8% en de 7,6% (in februari 2007).

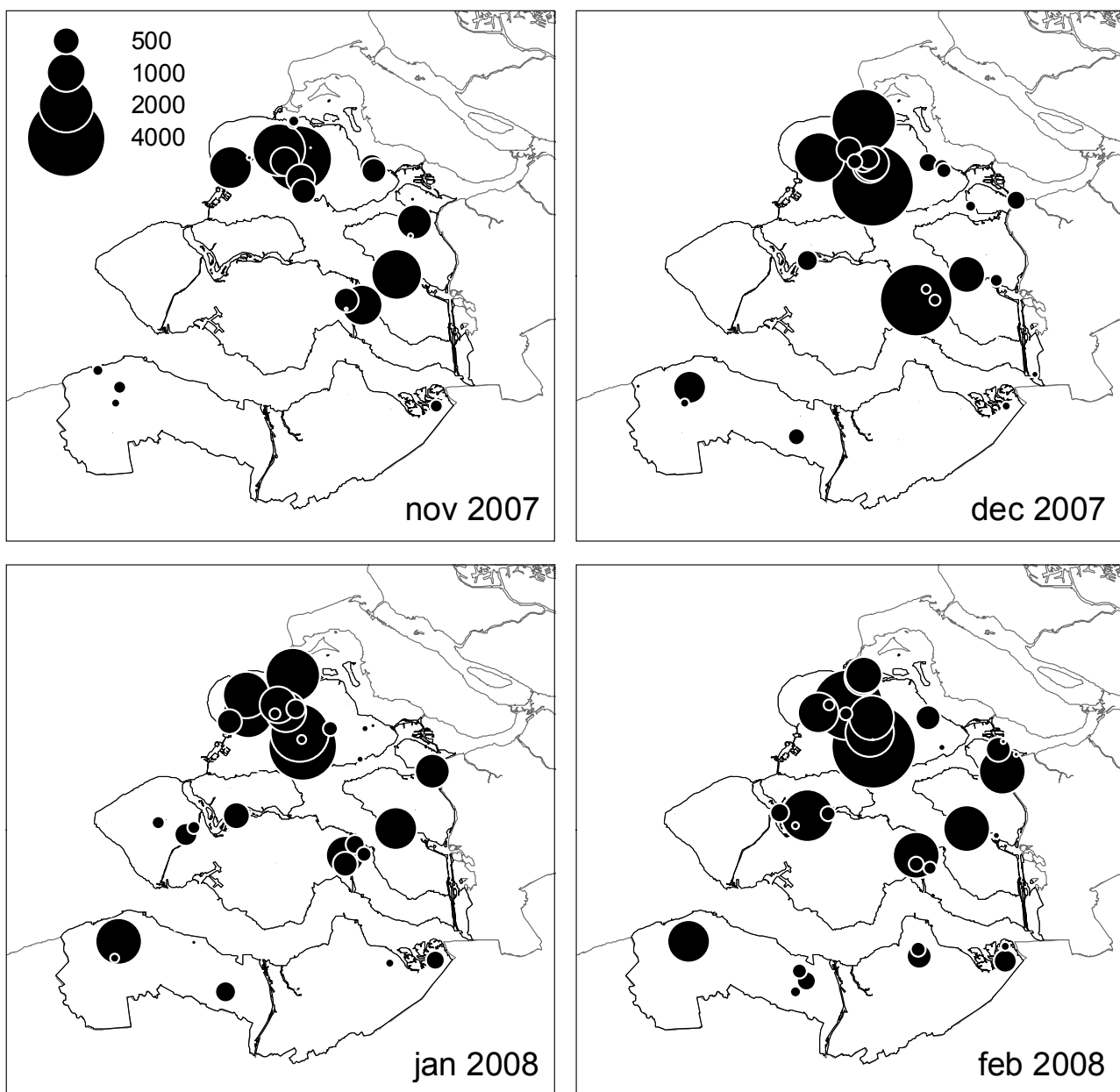
Figuur 6 Brandgans in Zeeland;

(boven) verspreiding tijdens vier tellingen - november 2006-februari 2007

(volgende pagina) verspreiding tijdens vier tellingen - november 2007-februari 2008

(linksonder) aantalsverloop 2006/2007 (lijn) t.o.v. extremen 2003/04- 2005/06 (grijs)

(rechtsonder) jaarmaxima 1975/76 – 2007/2008 (koude winters zijn grijs)

Tabel 5.6.1. Percentage Brandganzen in de Zeeuwse opvanggebieden, overige Natura 2000- en natuurgebieden en niet-natuurgebieden, seizoen 2006/2007.

maand	% opvanggebieden	% overig Natura2000 en natuur	% buiten opvang/natuur
Oktober	69,8	13,5	16,7
November	88,2	0,6	11,2
December	82,4	6,3	11,3
Januari	74,3	8,7	17,0
Februari	71,3	10,9	17,7
Maart	66,4	19,8	13,9
April	76,0	13,9	10,1

Tabel 5.6.1a. Percentage Brandganzen in de Zeeuwse opvanggebieden, overige Natura 2000- en natuurgebieden en niet-natuurgebieden, seizoen 2007/2008.

maand	% opvanggebieden	% overig Natura2000 en natuur	% buiten opvang/natuur
Oktober	67,2	9,1	23,7
November	53,9	11,4	34,7
December	51,8	9,4	38,8
Januari	47,1	10,1	42,8
Februari	63,5	15,9	20,7
Maart	68,3	12,4	19,3
April	73,3	12,6	14,0

Tabel 5.6.2. Aantal Brandganzen in Zeeland 2006/2007 & 2007/2008. Per maand is de regio met het hoogste aantal vet gedrukt.

	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	Mrt	apr	mei	jun
Grevelingen	0	0	212	145	0	0	0	0	0	37	0	0
Schouwen-Duiveland	345	1.647	2.638	855	4.432	6.696	8.584	15.349	6.945	6.860	22	205
Krammer-Volkerak	0	0	0	0	0	0	0	160	6	2	0	0
St. Philipsland	0	150	0	38	12	0	6	118	438	537	76	0
Tholen	6	863	1.870	835	1.857	3.065	2.112	2.042	4.855	3.198	0	266
Noord-Beveland	2	0	0	0	0	78	7	4	0	0	0	0
Veerse Meer	0	0	0	0	0	0	0	2	4	0	3	0
Walcheren	0	0	0	0	0	2	7	3	0	0	0	0
Zuid-Beveland (west)	741	91	10	97	20	662	2.082	2.586	2.335	1.200	270	559
Zuid-Beveland (oost)	0	15	0	0	215	650	1.240	4.603	18	0	0	0
West Zeeuws-Vlaanderen	0	0	0	40	11	217	955	1.810	697	727	7	0
Oost Zeeuws-Vlaanderen	0	110	1	12	64	6	68	547	2.544	295	3	11
<i>totaal 2006 / 2007</i>	<i>1.094</i>	<i>2.876</i>	<i>4.731</i>	<i>2.022</i>	<i>6.611</i>	<i>11.376</i>	<i>15.061</i>	<i>27.224</i>	<i>17.842</i>	<i>12.856</i>	<i>381</i>	<i>1.041</i>

	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun
Grevelingen	1	175	215	74	495	3.255	1.996	1.260	491	73	2	50
Schouwen-Duiveland	347	593	2.184	1.214	8.012	11.142	13.630	13.625	9.656	7.675	77	420
Krammer-Volkerak	0	0	0	0	7	0	0	22	20	19	1	6
St. Philipsland	0	70	201	0	22	331	1	418	147	375	168	53
Tholen	14	676	1.193	1.010	2.556	1.071	2.052	2.919	1.202	5.400	652	162
Oosterschelde	0	0	0	0	2	1.110	0	0	1.650	500	0	0
Noord-Beveland	2	0	0	0	0	12	5	2	63	0	0	0
Veerse Meer	0	0	0	0	0	0	0	260	24	205	0	21
Walcheren	0	0	0	0	1	2	653	1	0	108	0	0
Zuid-Beveland (west)	829	1.029	203	180	460	3.790	1.957	3.677	1.954	854	179	855
Zuid-Beveland (oost)	0	0	0	0	1.087	175	425	130	240	0	31	0
West Zeeuws-Vlaanderen	0	0	0	52	252	786	1.544	1.210	706	460	0	0
Oost Zeeuws-Vlaanderen	1	196	138	142	107	250	615	1.509	1.569	520	4	0
<i>totaal 2007 / 2008</i>	<i>1.194</i>	<i>2.739</i>	<i>4.134</i>	<i>2.672</i>	<i>13.001</i>	<i>21.924</i>	<i>22.878</i>	<i>25.033</i>	<i>17.722</i>	<i>16.189</i>	<i>1.114</i>	<i>1.567</i>

Tabel 5.6.3. Aantal Brandganzen in Zeeland 1990/1991 – 2005/2006. Per maand is het hoogste aantal in de periode 1990-2006 vet gedrukt.

	jul	aug	Sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun
2005/2006	1.232	2.021	6.586	2.761	9.375	12.233	28.763	26.654	26.085	14.012	3.899	762
2004/2005	453	232	777	560	4.854	14.118	19.851	16.899	20.930	8.280	157	627
2003/2004	622	983	155	516	3.439	14.197	15.550	17.508	13.423	9.696	143	178
2002/2003	117	100	228	515	4.332	6.258	19.709	19.010	14.193	9.282	93	119
2001/2002	17	11	303	116	2.484	7.629	10.571	15.690	11.467	6.991	26	55
2000/2001	4	3	574	70	609	2.658	9.394	13.689	10.986	4.038	7	7
1999/2000	2	11	107	96	2.651	6.852	9.462	6.587	8.801	1.575	6	2
1998/1999	0	165	54	84	4.219	7.151	7.762	7.572	5.799	1.174	14	2
1997/1998	0	1	45	22	1.653	3.864	5.629	5.020	2.373	517	3	6
1996/1997				42	1.081	4.671	4.209	10.123	4.051	575		
1995/1996				21	697	2.115	4.515	11.995	7.332	3.586		
1994/1995				34	581	2.767	4.310	1.195	2.291	414		
1993/1994				72	1.520	3.797	4.193	2.485	792	197		
1992/1993				83	1.092	1.613	1.022	340	12	9		
1991/1992				92	2.023	4.260	3.722	536	6	0		
1990/1991				18	1.363	2.098	4.123	1.682	124	0		

5.7. Rotgans - *Branta bernicla*

Profiel

Het gros van de 's winters in Nederland verblijvende Rotganzen behoren tot de nominaatvorm *Branta bernicla bernicla*, die broedt in Arctisch Rusland, met het Taimyr schiereiland als zwaartepunt. Net als bij de andere arctische ganzen is het broedsucces sterk wisselend, waarbij de lemming-cyclus een voorname rol speelt. De vogels verblijven slechts een drietal maanden op de broedplaatsen en arriveren in november, na een tocht van zo'n vijftienduizend kilometer door Rusland en het Baltische gebied, in Noordwest-Europa. In Nederland verblijven van oktober tot in mei Rotganzen in het noordelijk kustgebied en in de Delta. De winterpopulatie bestaat uit circa 25.000 – 50.000 individuen, terwijl tijdens een piek in het voorjaar korte tijd circa 60.000 – 90.000 exemplaren binnen de landsgrenzen verblijven om op te vetten voor de trek naar het noorden. De winterpopulatie van Noordwest-Europa kreeg in de jaren dertig en veertig van de vorige eeuw een flinke tik door het instorten van zeegraspopulaties, maar sinds de jaren vijftig is sprake van een geleidelijke toename.

De Zeeuwse Rotganzen foerageerden lange tijd voornamelijk op zeegras, maar door de sterke afname van dit zoute gras zijn de vogels hun voedsel steeds eerder en meer op binnendijkse kortgrazige vegetaties gaan zoeken.

In koude winters overwinteren er ook uit Spitsbergen en Frans-Jozefland afkomstige Witbuikrotganzen (*Branta bernicla hrota*) in Nederland. In milde winters zijn er normaliter slechts enkele exemplaren van deze (on-der)soort aanwezig.

Het huidige door de overheid gehanteerde gedoog- en opvangbeleid richt zich niet op de Rotgans.

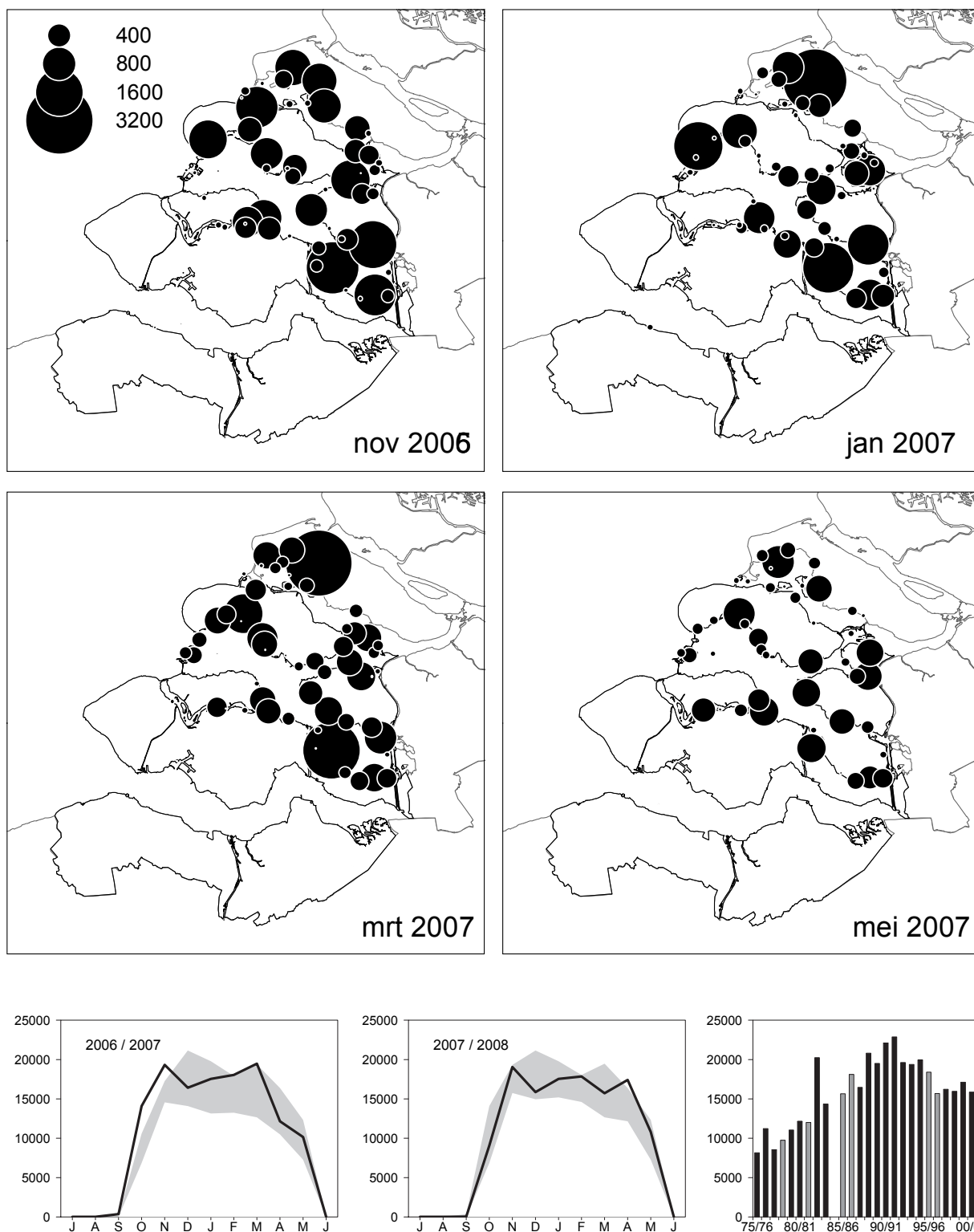
Seizoen 2005/06

Na het goede Rotgansseizoen 2005/2006 vertoonde de in Zeeland verblijvende populatie een duidelijke afname., het is ook Dit is geheel conform de trend in Noordwest-Europa en hangt ongetwijfeld samen met het in beide jaren magere broedsucces. Veel Rotganzen kwamen vroeg terug uit de arctische broedgebieden, getuige de relatief hoge aantallen in september en oktober. De 14.086 getelde ex in oktober 2006 betekenden zelfs het hoogste aantal voor deze maand sinds 1990. Met name in januari lag het aantal Rotganzen lager dan in het vorige seizoen, terwijl de periode februari/mei in beide seizoenen een wat wisselend beeld te zien geeft.

De Rotgans blijft een kenmerkende soort van de Grevelingen, de Oosterschelde en in wat mindere mate het Veerse Meer. Belangrijke aantallen zijn vooral te vinden in de open natuurgebieden aan de boorden van deze bekkens. Rond de Westerschelde is de Rotgans onveranderd schaars.

Het nieuwe opvang- en gedoogbeleid is niet gericht op de Rotgans. Het percentage Rotganzen in de aangewezen Zeeuwse opvanggebieden is veelal laag; in de meeste maanden schommelt het rond de 10%, maar in april en mei kan dat aanzienlijk hoger liggen. Alleen in het opvanggebied Zuidkust Schouwen bevindt zich elke maand tenminste 5% en vaak meer dan tien % van de totale Zeeuwse populatie. Een fors deel van de Zeeuwse Rotganzen bevindt zich in de overige Natura 2000-gebieden. Voorts verblijft een substantieel deel buiten de opvang- en natuurgebieden.

Het Zeeuwse aandeel van de landelijke winterpopulatie is groot. In beide seizoenen lag het van november tot en met februari tussen de 35% en de 59%. Van alle ganzen is dat met afstand het hoogste percentage. De hoogste percentages van het landelijk aantal werden gemeten in december 2006 (50,1%), februari 2007 (59%) en februari 2008 (50,8%). De percentages lagen in het winterhalfjaar 2006/2007 over het algemeen wat hoger dan die in 2007/2008.

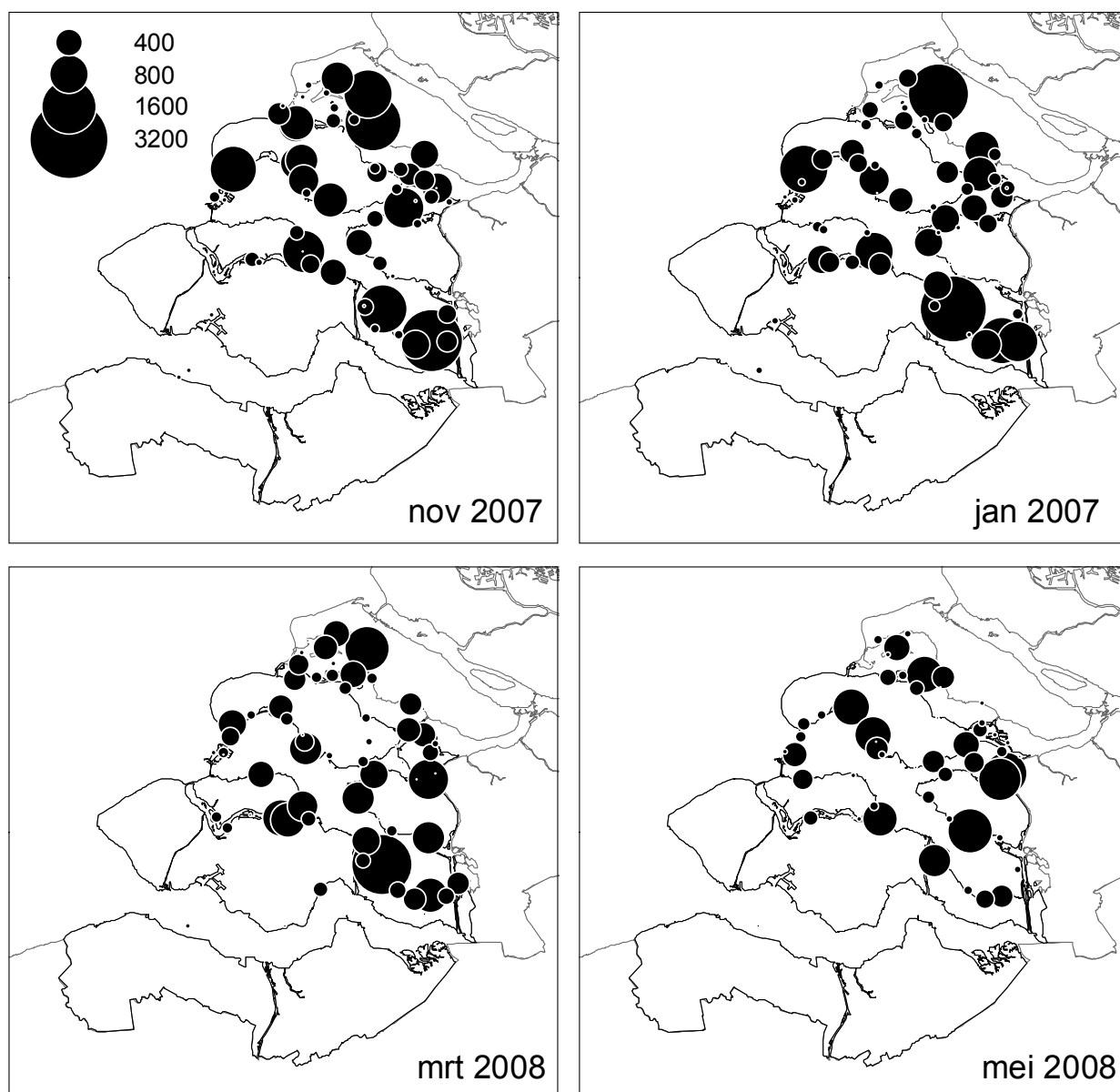
Figuur 7 Rotgans in Zeeland;

(boven) verspreiding tijdens vier tellingen - november 2006-februari 2007

(volgende pagina) verspreiding tijdens vier tellingen - november 2007-februari 2008

(linksonder) aantalsverloop 2006/2007 (lijn) t.o.v. extremen 2003/04- 2005/06 (grijs)

(rechtsonder) jaarmaxima 1975/76 – 2007/2008 (koude winters zijn grijs)

Tabel 5.7.1. Percentage Rotganzen in de Zeeuwse opvanggebieden, overige Natura 2000- en natuurgebieden en niet-natuurgebieden, seizoen 2006/2007.

maand	% in opvanggebieden	% overig Natura2000 en natuur	% buiten opvang/natuur
Oktober	10,1	47,0	43,0
November	10,9	36,1	53,0
December	16,7	44,6	38,7
Januari	9,7	51,0	39,3
Februari	11,6	49,6	38,8
Maart	13,2	44,7	42,1
April	24,4	35,4	40,2
Mei	28,2	47,4	24,4

Tabel 5.7.1a. Percentage Rotganzen in de Zeeuwse opvanggebieden, overige Natura 2000- en natuurgebieden en niet-natuurgebieden, seizoen 2007/2008.

maand	% in opvanggebieden	% overig Natura2000 en natuur	% buiten opvang/natuur
Oktober	6,7	57,5	35,7
November	7,5	49,4	43,1
December	10,7	43,4	45,9
Januari	5,7	52,1	42,2
Februari	8,5	46,7	44,7
Maart	15,4	45,9	38,7
April	14,0	45,6	40,3
Mei	45,2	27,7	27,0

Tabel 5.7.2. Aantal Rotganzen in Zeeland 2006/2007 & 2007/2008. Per maand is de regio met het hoogste aantal vet gedrukt.

	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun
Goeree-Overflakkee (Grev.)	1	0	0	2.284	2.255	2.384	3.510	2.065	3.230	468	725	0
Grevelingen	2	0	3	1.277	1.259	1.687	1.282	3.893	1.621	1.401	1.217	6
Schouwen-Duiveland	2	2	60	2.605	4.319	2.535	3.460	3.109	4.086	3.372	2.046	6
Krammer-Volkerak	0	0	0	92	39	201	52	195	85	153	0	0
St. Philipsland	2	1	20	920	1.238	616	1.164	1.008	608	1.635	599	0
Tholen	0	0	59	1.862	3.287	3.244	2.435	2.238	2.352	1.725	2.004	2
Oosterschelde	0	7	41	1.046	740	475	378	446	1.501	787	360	1
Zoommeer	0	0	0	0	0	0	0	0	780	0	0	0
Noord-Beveland	4	2	9	688	1.655	1.215	784	992	549	368	378	0
Veerse Meer	0	0	0	0	0	0	0	3	0	130	4	0
Walcheren	0	0	0	18	7	7	10	45	16	0	5	0
Zuid-Beveland (west)	0	0	8	316	830	423	825	213	943	121	1.199	2
Zuid-Beveland (oost)	1	2	162	2.963	3.631	3.617	3.576	3.818	3.681	1.981	1.607	2
Westerschelde	0	0	0	6	5	0	1	0	0	0	5	0
West Zeeuws-Vlaanderen	0	0	0	9	8	3	28	4	0	0	0	0
Oost Zeeuws-Vlaanderen	0	0	2	0	0	1	0	4	2	0	1	0
Voordelta	0	0	0	0	58	2	28	3	17	2	0	0
<i>totaal 2006 / 2007</i>	<i>12</i>	<i>14</i>	<i>364</i>	<i>14.086</i>	<i>19.331</i>	<i>16.410</i>	<i>17.533</i>	<i>18.036</i>	<i>19.471</i>	<i>12.143</i>	<i>10.150</i>	<i>19</i>
	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun
Goeree-Overflakkee (Grev.)	4	9	6	1549	3341	2131	2876	834	1460	556	277	0
Grevelingen	5	2	5	1729	1762	920	658	3257	1524	1988	1453	1
Schouwen-Duiveland	6	4	6	853	4140	2859	3499	1912	2282	3015	2715	5
Krammer-Volkerak	0	0	0	16	2	57	10	0	25	18	0	0
St. Philipsland	0	0	0	460	1029	1168	694	2215	156	1311	310	0
Tholen	0	0	3	1100	745	1898	1154	1149	2571	2725	3239	1
Oosterschelde	2	1	0	1331	1876	1426	1224	1539	1796	1578	1214	3
Noord-Beveland	0	0	0	187	1094	1037	960	1887	965	513	283	0
Walcheren	0	0	0	1	14	7	26	0	0	49	0	0
Zuid-Beveland (west)	0	0	0	204	711	891	985	359	968	1513	807	0
Zuid-Beveland (oost)	1	3	4	1600	4291	3445	5419	4615	3941	4131	505	4
Westerschelde	0	1	0	0	13	0	26	35	19	5	4	1
West Zeeuws-Vlaanderen	0	0	0	3	16	7	5	19	0	0	0	0
Oost Zeeuws-Vlaanderen	1	0	0	2	0	0	0	12	0	1	0	0
Voordelta	0	0	2	17	19	5	6	8	0	8	0	0
<i>totaal 2007 / 2008</i>	<i>19</i>	<i>20</i>	<i>26</i>	<i>9.052</i>	<i>19.053</i>	<i>15.851</i>	<i>17.542</i>	<i>17.841</i>	<i>15.707</i>	<i>17.411</i>	<i>10.807</i>	<i>15</i>

Tabel 5.7.3. Aantal Rotganzen in Zeeland 1990/1991 – 2005/2006. Per maand is het hoogste aantal in de periode 1990-2005 vet gedrukt.

	jul	aug	sep	okt	nov	dec	Jan	feb	mrt	apr	mei	jun
2005/2006	20	18	94	6.852	17.255	21.151	19.776	17.902	19.372	16.386	12.334	114
2004/2005	9	12	24	8.448	15.750	14.953	15.186	14.601	12.659	12.843	7.263	23
2003/2004	24	17	31	10.581	14.560	14.087	13.135	13.235	12.885	10.496	7.382	24
2002/2003	14	21	475	11.190	14.100	12.944	12.013	10.776	11.217	12.381	10.322	17
2001/2002	9	14	18	6.132	12.994	14.173	15.551	16.184	12.596	10.976	9.655	19
2000/2001	17	9	15	9.957	13.393	14.471	14.450	14.015	15.854	10.244	9.475	36
1999/2000	32	22	467	11.164	14.652	14.316	17.112	15.504	15.092	14.134	8.089	34
1998/1999	23	17	68	12.393	14.864	15.951	11.886	10.631	13.130	10.698	8.588	59
1997/1998	12	14	13	11.342	16.222	15.743	15.974	14.638	14.385	14.856	11.495	34
1996/1997			153	9.892	15.682	14.990	12.670	(12107)	14.542	14.380	10.138	
1995/1996			1.139	5.187	14.070	18.393	16.359	17.505	16.430	16.112	11.861	
1994/1995			71	7.916	17.682	19.925	18.685	19.561	19.321	12.125	11.618	
1993/1994			105	13.594	19.367	15.887	17.673	17.545	16.589	12.019	10.534	
1992/1993			211	13.573	17.389	17.315	19.616	16.318	10.183	11.816	7.133	
1991/1992			7	13.773	22.875	21.424	21.569	19.399	21.419	14.778	13.061	
1990/1991			804	18.700	21.372	22.095	19.647	14.144	16.388	14.337	10.581	

5.8. Overige soorten

5.8.1. Knobbelzwaan *Cygnus olor*

Slechts een gering deel van de circa 30.000 in Nederland overwinterende Knobbelzwanen verblijft binnen de Zeeuwse provinciegrenzen. Aantallen van meer dan 50 ex in een telgebied zijn hier uitzonderlijk en worden vooral in Deltawateren aan de rand van de regio als de Plaat van de Vliet en delen van de Grevelingen vastgesteld. Binnendijks vormen de graslanden van Walcheren, getuige meldingen van rond de 90 exemplaren in enkele deelgebieden, een belangrijke verblijfplaats. Elders zijn aantallen van meer dan 20 ex per telgebied al uitzonderlijk.

5.8.2. Zwarte Zwaan *Cygnus atratus*

Nazaten van ontsnapte en verwilderde Zwarte Zwanen zijn tegenwoordig jaarrond in ons land te vinden. De landelijke winterpopulatie bedraagt circa 120-140 ex en de zoete Deltawateren vormen de belangrijkste verblijfplaats. In Zeeland worden de meeste Zwarte Zwanen opgemerkt op Tholen en St. Philipsland en in mindere mate op Walcheren en in het Veerse Meer. De meeste waarnemingen van Zwarte Zwanen hebben betrekking solitaire exemplaren of paren, die zich vaak bij Knobbelzwanen hebben aangesloten. Nu en dan worden groepen tot 7 ex gezien. Grotere groepen komen een enkele keer voor. Zo verbleven in beide winters tot 9 ex op de Plaat van de Vliet. Nog uitzonderlijker was een groep van 17 ex in de polders rond Poortvliet en Scherpenisse in januari en februari 2007.

5.8.3. Wilde Zwaan *Cygnus cygnus*

Pleisterende Wilde Zwanen zijn de laatste jaren ronduit schaars binnen de provinciegrenzen. De reeks zachte winters zal daar debet aan zijn; de Delta ligt immers in het uiterste zuidwesten van het reguliere overwinteringsgebied. In 2006/2007 werden tijdens de tellingen slechts zes maal een tot enkele Wilde Zwanen opgemerkt in verschillende telgebieden.

Overigens vindt langs de kust nog wel enige doortrek plaats, maar kennelijk betreft dit vogels die niet in de regio pleisteren.

5.8.4. Taigarietgans *Anser fabalis*

Het Deltagebied van Zuidwest-Nederland is in zachte winters normaliter niet rijk aan Taigarietganzen. Deze (onder)soort overwintert in Nederland vooral in het noordoosten, dat beschouwd kan worden als een uitloper van de belangrijkste winterse pleisterplaatsen in noordoost-Duitsland.

Tijdens de maandelijkse tellingen in 2006/2008 werd de soort alleen gemeld in de polders rond Poortvliet.

Determineren van Taiga- en Toendrarietganzen kan overigens nog steeds een crime zijn; bovendien zijn er enkele rietgans-vormen waarvan de experts nog steeds twisten tot welke van de twee die gerekend moeten worden.

5.8.5. Kleine Rietgans *Anser brachyrhynchus*

Kleine Rietganzen overwinteren in Nederland voornamelijk in Zuidwest-Friesland. In de Delta zijn er geen reguliere pleisterplaatsen. Wel overwinteren jaarlijks duizenden Kleine Rietganzen rond Damme in West-Vlaanderen. Deze vogels trekken wel over in Zeeland, maar worden slechts zelden aan de grond gezien, zelfs in het nabije West Zeeuws-Vlaanderen. Opmerkelijk is dat in november 2006 op Tholen flinke aantallen werden gemeld (o.a. 800 ex nabij Oud Vossemeer). Mogelijk waren dit pleisterende doortrekkers op weg naar Damme, maar daartegen pleit dat overtrekkende vogels vooral langs de Noordzeekust worden gezien (www.trektellen.nl).

5.8.6. Dwerggans *Anser erythropus*

Het leeuwendeel van de 's winters binnen de landsgrenzen verblijvende Dwergganzen (maximaal circa 80 ex) is afkomstig van een herintroductieproject in Zweeds Lapland. De bedoeling is dat de vogels in een relatief 'veilig' land als Nederland overwinteren, een strategie die lijkt te slagen. Het Oudeland van Strijen in de Hoeksche Waard vormt de belangrijkste overwinteringslocatie voor de Dwerggans in Nederland. In Zeeland worden tegenwoordig jaarlijks een tot enkele Dwergganzen opgemerkt, vaak temidden van grote concentraties Kol- en Brandganzen. Op Waarneming.nl is goed te volgen waar deze individuen te vinden zijn. Tijdens de maandelijkse tellingen in 2006/2007 werden enkele ex gezien bij Kerkwerpe op Schouwen en nabij Hoofdplaat.

5.8.7. Soepgans *Anser anser forma domestica*

De maandelijkse tellingen wijzen uit dat nazaten van verwilderde boerenganzen en parkganzen zowel in het stedelijk gebied als op het platteland en in open natuurgebieden te vinden zijn. Veelal gaat het om jaarrond verblijvende vogels, maar in groepen migrerende Grauwe Ganzen duiken ook geregeld vogels met kenmerken van de gedomesticeerde ondersoort op. De meeste tellers registreren de aanwezige 'soepganzen' in hun reguliere telgebied, maar in stedelijk gebied is het beeld verre van compleet. Juist hier kunnen flinke aantallen soepganzen te vinden zijn, getuige bijv. de 58 ex. in de Middelburgse Griffioenwijk in november 2006. Aantallen van meer dan 25 ex werden verder onder meer gemeld in de Scherpenissepolder, op de Plaat van de Vliet en bij de Westerschenge.

5.8.8. Indische Gans *Anser indicus*

Verwilderde Indische Ganzen broeden sinds enige tijd in Noordwest-Europa, met een accent op Nederland en Zweden. Veel Nederlandse broedvogels overwinteren niet ver van de broedplaatsen. In de Delta broeden slechts enkele paren; de winterpopulatie is hier

navenant klein, maar wel groeiende. Individuen of tweetallen duiken 's winters nu en dan op in groepen ganzen, vooral op Walcheren. De grootste groep van 4 ex bevond zich in januari en februari 2007 bij de Oosterschenge.

5.8.9. Grote Canadese Gans *Branta canadensis*

Nazaten van ontsnapte of uitgezette Canadese Ganzen zijn zich in delen van Noordwest-Europa in rap tempo tot een gewone broedvogels aan het ontwikkelen. De Nederlandse winterpopulatie bedroeg in 2006/2007 circa 18.000 vogels, voornamelijk eigen kweek aangevuld met Duitse broedvogels. Het noordelijk Deltagebied is een van de belangrijkste regio's voor de soort in ons land. Zeeland kent een relatief klein, maar groeiende broedpopulatie, met een accent op Zeeuws-Vlaanderen. Hier worden ook buiten de broedtijd de meeste Grote Canadese Ganzen gemeld.

A902 Een recordgroep van 640 ex bevond zich op 15 september 2006. in A902 OZVL. Een groep van een dergelijke omvang werd in dit seizoen verder niet gezien, maar groepen van meer dan 100 ex werden in totaal 13 maal opgemerkt. Het ging om de Sophiapolder in West Zeeuws-Vlaanderen (max. 117 ex in november 2006), enkele locaties in Oost Zeeuws-Vlaanderen (o.a. A605, A310, A605) op de Plaat van de Vliet en in de polders beoosten het Schelde-Rijnkanaal (o.a. 260 ex in de Kreekrakpolder in september 2006). Op Zuid-Beveland is de Grote Canadese Gans plaatselijk in opkomst (bijv. 52 ex Deessche Watergang-Goes in december 2006), terwijl de soort op Schouwen-Duiveland en Walcheren nog relatief schaars is.

Het seizoenspatroon in Zeeland volgt de landelijke lijn: de hoogste aantallen in de periode september-november, waarna een geleidelijke afname volgt.

De in Nederland veel schaarsere Kleine Canadese Gans (*Branta hutchinsii*) wordt slechts zelden gemeld bij de maandelijkse tellingen. Alle meldingen uit het seizoen 2006/2007 stammen uit de omgeving van Groede (max. 6 ex. op 14 januari 2007).

5.8.10. Witbuikrotgans *Branta canadensis*

De van Spitsbergen en Frans-Josefand afkomstige Witbuikrotganzen overwinteren in Noordoost-Engeland en Denemarken en zakken vooral in strenge winters soms met honderden ex naar Nederland af. In de meeste zachte winters zijn de sterk kustgebonden Witbuiken in Nederland tamelijk zeldzaam. In Zeeland worden de meeste vogels worden gezien nabij de Oosterschelde en de Grevelingen. Seizoen 2006/2007 was een mager jaar voor de Witbuikrotgans in de regio, met slechts 7 meldingen tijdens de maandelijkse tellingen (alle in Oosterschelde en Grevelingen).

5.8.11. Roodhalsgans *Branta ruficollis*

In totaal werden in de in dit rapport beschreven periode zeven maal Roodhalsganzen opgemerkt tijdens maandelijkse tellingen: driemaal in 2006/2007 en vier maal in 2007/2008. Vier maal werd een Roodhalsgans opgemerkt op Tholen/Sint Philipsland, eenmaal op Zuid-Beveland en tweemaal in Oost Zeeuws-Vlaanderen. Slechts eenmaal werden twee exemplaren bijeen gezien, en wel op 21 november 2007 in de Scherpenissepolder op Tholen.

5.8.12. Nijlgans *Alopochen aegyptiacus*

Van alle getelde ganzen- en zwanensoorten lijkt de Nijlgans het meest diffuus verspreid over de hele provincie voor te komen. Accentverschillen zijn er desondanks wel: zo worden relatief veel grotere groepen gezien op Tholen en de nabije zoete Deltawaren en op Walcheren. Veelal gaat het om kleine groepen. In 2006/2007 ging het bij 72 procent van de gemelde Nijlganzen om 1-5 ex per telgebied. Bij slechts 4,4 procent werden meer dan 25 ex gemeld. Toch worden nu en dan groepen van meer dan 50 ex gezien, bijv. 75 ex in Polder Oud Vossemeer bij Poortvliet op 14 januari 2007. Opvallend is dat de maandelijkse totalen in het seizoen 2007/2008 veelal ruim boven die van het seizoen 2006/2007 lagen. In de nazomer en herfst liggen de aantallen over het algemeen hoger dan die in winter en voorjaar. De hoogste aantallen werden gemeten in september en oktober 2007, toen respectievelijk 841 ex en 525 ex geteld werden.

6. Literatuur

BOMMEL F.P.J. VAN, KWAK R.G.M., JEUGD H.J. VAN DER, GULDEMOND A., WEIJDEN A.G.G. VAN DER. 2006. Ervaringen met de opvang van ganzen op de klei. Seizoen 1, 2005/2006. Alterra-Technische Rapportage. Wageningen.

JEUGD H.J. VAN DER & BOER V. DE. 2006. Zomerganzen in het Deltagebied in 2006. SOVON-inventarisatierapport 2006/12. SOVON Vogelonderzoek Nederland. Beek-Ubbergen.

VISSER A, VOSSLAMBER B., GULDEMOND, A. & EBBINGE B.S. 2009. Opvang van ganzen op de klei: evaluatie van experimenten in drie winters. Alterra-rapport 1845. Wageningen.

Bijlage I

Overzicht percentage ganzen en Kleine Zwaan in de opvanggebieden, overige natuurgebieden en gebieden zonder beschermde status in de het seizoen 2006/2007 & 2007/2008.

2006/2007

soort	Zlop	Gebied	okt	nov	dec	jan	feb	mrt
Kleine Zwaan	1	Saeftinghe	0,0	0,0	1,8	0,0	0,0	0,0
Kleine Zwaan	5	Braakman	0,0	0,0	0,0	8,2	0,0	0,0
Kleine Zwaan	13	Van Haaftenpolder	0,0	11,0	0,1	0,0	0,0	0,0
Kleine Zwaan	14	De Maire	8,4	0,4	0,2	0,0	0,0	0,0
Kleine Zwaan	15	Dijkwater	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kleine Zwaan	16	Zuidkust Schouwen	0,0	0,5	0,0	0,0	0,0	0,0
		totaal opvang	8,4	12,0	2,1	8,2	0,0	0,0
Kleine Zwaan	17	overig Vogelrichtlijngebied	87,2	5,9	1,5	28,3	2,8	83,9
Kleine Zwaan	18	overig natuur	1,6	8,0	1,9	1,8	3,9	0,4
Kleine Zwaan	19	overig buiten natuurgebied	2,9	74,1	94,5	61,7	93,3	15,7
		natuur&opvang totaal	97,1	25,9	5,5	38,3	6,7	84,3
		overig buiten natuurgebied	2,9	74,1	94,5	61,7	93,3	15,7

2007/2008

soort	Zlop	Gebied	okt	nov	dec	jan	feb	mrt
Kleine Zwaan	1	Saeftinghe	0,0	9,3	0,0	0,0	0,0	0,0
Kleine Zwaan	5	Braakman	45,0	0,0	16,6	0,0	0,0	42,0
Kleine Zwaan	13	Van Haaftenpolder	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kleine Zwaan	14	De Maire	0,0	28,5	0,8	0,0	0,0	0,0
Kleine Zwaan	15	Dijkwater	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
		totaal opvang	45,0	37,8	17,3	0,0	0,0	42,0
Kleine Zwaan	17	overig Vogelrichtlijngebied	13,9	11,1	11,4	3,0	81,4	0,0
Kleine Zwaan	18	overig natuur	3,3	0,5	4,7	1,5	0,1	1,0
Kleine Zwaan	19	overig buiten natuurgebied	37,8	50,7	66,6	95,5	18,5	56,9
		natuur&opvang totaal	62,2	49,3	33,4	4,5	81,5	43,1
		overig buiten natuurgebied	37,8	50,7	66,6	95,5	18,5	56,9

2006/2007

Soort	Zlop	Gebied	okt	nov	dec	jan	feb	mrt
Toendrarietgans	1	Saeftinghe	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0
Toendrarietgans	3	Groot-Eiland	0,0	0,0	0,8	0,0	0,0	100,0
Toendrarietgans	5	Braakman	0,0	0,0	0,2	0,0	0,0	0,0
Toendrarietgans	6	BaarzandseKreek/Blikken	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Toendrarietgans	10	Hogerwaardpolder	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0
Toendrarietgans	11	Schakerloopolder	21,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Toendrarietgans	14	De Maire	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Toendrarietgans	15	Dijkwater	0,0	0,1	0,1	3,3	0,0	0,0
Toendrarietgans	16	Zuidkust Schouwen	9,8	3,1	0,1	0,0	0,0	0,0
		totaal opvang	31,2	4,7	4,3	5,5	0,0	100,0
Toendrarietgans	17	overig Vogelrichtlijngebied	2,4	7,1	2,8	0,1	3,1	0,0
Toendrarietgans	18	overig natuur	2,1	1,6	0,9	0,9	4,8	0,0
Toendrarietgans	19	overig buiten natuurgebied	64,3	86,6	92,1	93,5	92,1	0,0
		natuur&opvang totaal	35,7	13,4	7,9	6,5	7,9	100,0
		overig buiten natuurgebied	64,3	86,6	92,1	93,5	92,1	0,0

2007/2008

Soort	Zlop	Gebied	okt	nov	dec	jan	feb	mrt
Toendrarietgans	1	Saeftinghe	22,6	4,6	0,5	0,6	0,0	0,0
Toendrarietgans	2	De Putting	1,6	0,6	0,5	0,0	0,0	0,0
Toendrarietgans	3	Groot-Eiland	0,0	0,5	0,2	0,0	0,0	0,0
Toendrarietgans	4	Axelse Kreek	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0
Toendrarietgans	5	Braakman	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0
Toendrarietgans	7	Yerseke Moer	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Toendrarietgans	10	Hoogerwaardpolder	3,9	0,0	0,0	4,3	0,0	0,0
Toendrarietgans	11	Schakerloopolder	28,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Toendrarietgans	12	Scherpenissepolder	2,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Toendrarietgans	13	Van Haftenpolder	0,0	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Toendrarietgans	14	De Maire	0,0	1,0	0,0	0,2	0,0	0,0
Toendrarietgans	15	Dijkwater	0,0	8,8	0,0	0,0	0,0	0,0
		totaal opvang	75,7	16,6	1,4	6,1	0,4	0,0
Toendrarietgans	17	overig Vogelrichtlijngebied	1,1	8,3	2,4	1,2	0,0	0,0
Toendrarietgans	18	overig natuur	0,5	0,9	2,6	1,7	6,0	0,0
Toendrarietgans	19	overig buiten natuurgebied	22,8	74,3	93,5	91,1	93,6	0,0
		natuur&opvang totaal	77,2	25,7	6,5	8,9	6,4	0,0
		overig buiten natuurgebied	22,8	74,3	93,5	91,1	93,6	0,0

2006/2007

Soort	Zplot	Gebied	okt	nov	dec	jan	feb	mrt
Kolgans	1	Saeftinghe	6,9	3,6	20,8	6,4	6,4	48,5
Kolgans	2	De Putting	13,5	13,3	9,5	3,9	12,9	8,8
Kolgans	3	Groot-Eiland	1,4	17,6	6,6	17,0	16,8	7,7
Kolgans	4	Axelse Kreek	0,3	0,8	0,7	0,0	1,0	0,0
Kolgans	5	Braakman	0,0	3,7	1,6	2,4	4,4	0,0
Kolgans	6	Baarzandse Kreek/De Blikken	30,6	0,5	8,4	4,8	5,9	10,7
Kolgans	7	Yerseke Moer	14,8	15,6	15,2	14,2	12,8	3,1
Kolgans	8	Ganzenreservaat De Poel	0,0	0,0	0,0	2,8	0,0	0,0
Kolgans	10	Hoogerwaardpolder	0,0	1,7	0,0	0,0	0,0	0,0
Kolgans	11	Schakerloopolder	0,4	0,1	0,7	0,9	0,4	0,0
Kolgans	12	Scherpenissepolder	0,2	0,2	0,8	0,8	0,7	0,0
Kolgans	13	Van Haaftenpolder	0,4	2,2	0,1	0,5	0,0	0,0
Kolgans	14	De Maire	2,3	0,0	1,2	0,7	0,7	0,2
Kolgans	15	Dijkwater	0,0	0,0	1,9	0,4	0,0	0,0
Kolgans	16	Zuidkust Schouwen	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1
		Opvang totaal	71,1	59,1	67,6	54,9	62,0	79,2
Kolgans	17	overig Vogelrichtlijng gebied	3,5	1,0	1,4	0,5	4,9	1,5
Kolgans	18	overig natuur	6,4	4,8	6,5	6,5	3,8	5,9
Kolgans	19	overig buiten natuurgebied	19,0	35,1	24,4	38,1	29,3	13,4
		natuur&opvang totaal	81,0	64,9	75,6	61,9	70,7	86,6
		overig buiten natuurgebied	19,0	35,1	24,4	38,1	29,3	13,4

2007/2008

Soort	Zplot	Gebied	okt	nov	dec	jan	feb	mrt
Kolgans	1	Saeftinghe	13,3	12,4	10,8	5,1	5,6	16,9
Kolgans	2	De Putting	18,6	17,9	1,2	19,0	9,0	6,4
Kolgans	3	Groot-Eiland	19,9	15,3	27,4	4,1	10,8	30,8
Kolgans	4	Axelse Kreek	0,0	3,0	4,9	0,5	2,3	0,4
Kolgans	5	Braakman	1,6	0,7	0,2	0,8	8,3	4,6
Kolgans	6	Baarzandse Kreek/De Blikken	11,1	5,4	3,4	3,5	2,6	2,2
Kolgans	7	Yerseke Moer	5,7	18,5	16,3	8,9	17,9	14,5
Kolgans	8	Ganzenreservaat De Poel	0,0	1,5	5,6	4,7	2,8	1,6
Kolgans	9	Oosterschenge	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kolgans	10	Hoogerwaardpolder	2,2	0,0	0,3	1,1	0,0	0,0
Kolgans	11	Schakerloopolder	0,0	0,0	0,5	0,5	0,4	0,0
Kolgans	12	Scherpenissepolder	0,5	0,0	0,1	0,0	0,5	0,0
Kolgans	13	Van Haaftenpolder	0,0	0,0	0,0	0,0	0,5	0,8
Kolgans	14	De Maire	0,0	4,8	0,6	1,3	0,2	0,0
Kolgans	15	Dijkwater	0,0	1,1	0,1	0,0	1,1	0,0
Kolgans	16	Zuidkust Schouwen	0,1	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0
		Opvang totaal	73,0	80,5	71,3	49,7	61,9	78,3
Kolgans	17	overig Vogelrichtlijng gebied	6,3	0,6	2,8	1,5	2,8	2,5
Kolgans	18	overig natuur	2,2	4,9	4,7	1,6	10,0	1,3
Kolgans	19	overig buiten natuurgebied	18,5	14,0	21,1	47,3	25,2	18,0
		natuur&opvang totaal	81,5	86,0	78,9	52,7	74,8	82,0
		overig buiten natuurgebied	18,5	14,0	21,1	47,3	25,2	18,0

2006/2007

soort	Zplot	Gebied	okt	nov	dec	jan	feb	mrt
Grauwe Gans	1	Saeftinghe	37,1	38,0	52,9	48,1	33,0	33,1
Grauwe Gans	2	De Putting	0,4	2,4	0,3	0,4	0,1	0,1
Grauwe Gans	3	Groot-Eiland	3,2	2,5	2,4	2,0	3,8	4,8
Grauwe Gans	4	Axelse Kreek	0,3	0,4	2,7	0,5	1,9	5,7
Grauwe Gans	5	Braakman	1,2	0,3	0,9	0,7	0,4	0,0
Grauwe Gans	6	Baarzandse Kreek/De Blikken	2,5	0,7	0,8	1,0	1,5	1,0
Grauwe Gans	7	Yerseke Moer	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0
Grauwe Gans	9	Oosterschenge	0,0	0,0	0,4	0,3	1,1	0,7
Grauwe Gans	10	Hoogerwaardpolder	0,0	1,8	0,1	0,5	0,3	0,0
Grauwe Gans	11	Schakerloopolder	0,4	1,0	0,2	0,6	0,2	0,0
Grauwe Gans	12	Scherpenissepolder	1,4	0,6	0,5	0,1	0,3	0,0
Grauwe Gans	13	Van Haftenpolder	0,8	3,3	0,6	6,0	0,8	3,3
Grauwe Gans	14	De Maire	3,6	0,1	0,7	0,3	2,2	0,9
Grauwe Gans	15	Dijkwater	0,4	0,0	0,0	1,1	0,1	0,3
Grauwe Gans	16	Zuidkust Schouwen	5,0	2,0	1,0	1,6	2,1	1,4
		Opvang totaal	56,2	53,2	63,4	63,3	47,7	51,3
Grauwe Gans	17	overig Vogelrichtlijngebied	8,6	7,8	5,0	6,3	12,7	13,1
Grauwe Gans	18	overig natuur	1,8	1,6	1,7	1,8	3,0	4,0
Grauwe Gans	19	overig buiten natuurgebied	33,3	37,4	30,0	28,6	36,5	31,6
		natuur&opvang totaal	66,7	62,6	70,0	71,4	63,5	68,4
		overig buiten natuurgebied	33,3	37,4	30,0	28,6	36,5	31,6

2007/2008

soort	Zplot	Gebied	okt	nov	dec	jan	feb	mrt
Grauwe Gans	1	Saeftinghe	51,6	57,5	42,6	41,3	19,9	32,5
Grauwe Gans	2	De Putting	0,7	2,1	0,1	0,0	1,8	0,3
Grauwe Gans	3	Groot-Eiland	2,1	0,9	1,6	3,0	4,8	5,5
Grauwe Gans	4	Axelse Kreek	0,0	1,7	3,8	0,3	1,3	4,1
Grauwe Gans	5	Braakman	0,4	0,5	0,3	0,3	1,0	1,2
Grauwe Gans	6	Baarzandse Kreek/De Blikken	3,4	0,3	0,2	0,2	1,0	0,9
Grauwe Gans	7	Yerseke Moer	0,0	0,0	0,0	0,2	0,0	0,0
Grauwe Gans	9	Oosterschenge	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0
Grauwe Gans	10	Hoogerwaardpolder	2,1	1,4	0,4	0,5	0,0	0,1
Grauwe Gans	11	Schakerloopolder	1,0	0,5	0,4	0,1	0,1	0,0
Grauwe Gans	12	Scherpenissepolder	1,1	0,2	0,1	0,0	0,0	0,2
Grauwe Gans	13	Van Haftenpolder	0,2	0,5	0,2	0,8	1,9	2,1
Grauwe Gans	14	De Maire	0,1	0,8	0,7	3,1	1,3	1,4
Grauwe Gans	15	Dijkwater	0,1	0,4	0,7	0,1	1,0	1,7
Grauwe Gans	16	Zuidkust Schouwen	3,1	0,6	0,1	1,9	2,9	2,2
		Opvang totaal	65,9	67,4	51,3	52,0	36,9	52,1
Grauwe Gans	17	overig Vogelrichtlijngebied	13,1	6,7	14,9	4,6	18,3	11,1
Grauwe Gans	18	overig natuur	1,2	0,8	1,9	1,2	3,9	2,9
Grauwe Gans	19	overig buiten natuurgebied	19,8	25,2	31,8	42,2	40,9	33,9
		natuur&opvang totaal	80,2	74,8	68,2	57,8	59,1	66,1
		overig buiten natuurgebied	19,8	25,2	31,8	42,2	40,9	33,9

2006/2007

Soort	Zlop	Gebied	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr
Brandgans	1	Saeftinghe	0,3	0,0	0,0	0,2	1,7	14,1	2,3
Brandgans	2	De Putting	0,0	1,0	0,0	0,0	0,3	0,1	0,0
Brandgans	3	Groot-Eiland	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Brandgans	5	Braakman	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Brandgans	6	Baarzandse Kreek/De Blikken	1,9	0,1	1,8	5,8	6,3	3,7	5,4
Brandgans	7	Yerseke Moer	0,0	3,4	10,8	12,1	23,4	0,1	0,0
Brandgans	11	Schakerloopolder	0,0	0,0	0,0	0,8	1,3	0,5	0,0
Brandgans	12	Scherpenissepolder	31,9	8,6	4,5	9,5	3,8	14,4	11,8
Brandgans	13	Van Haaftepolder	0,0	16,9	19,1	0,2	0,0	7,6	9,6
Brandgans	14	De Maire	0,0	0,0	0,0	0,2	0,1	0,0	0,0
Brandgans	15	Dijkwater	0,0	0,0	1,4	4,0	1,8	0,0	0,0
Brandgans	16	Zuidkust Schouwen	35,7	58,2	44,8	41,5	32,5	25,9	47,0
		totaal opvang	69,8	88,2	82,4	74,3	71,3	66,4	76,0
Brandgans	17	overig Vogelrichtlijngebied	13,4	0,5	6,1	8,1	10,8	19,6	13,8
Brandgans	18	overig natuur	0,1	0,0	0,2	0,6	0,2	0,1	0,1
Brandgans	19	overig buiten natuurgebied	16,7	11,2	11,3	17,0	17,7	13,9	10,1
		natuur&opvang totaal	83,3	88,8	88,7	83,0	82,3	86,1	89,9
		overig buiten natuurgebied	16,7	11,2	11,3	17,0	17,7	13,9	10,1

2007/2008

Soort	Zlop	Gebied	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr
Brandgans	1	Saeftinghe	5,2	0,8	0,2	1,3	1,7	6,8	3,2
Brandgans	2	De Putting	0,0	0,0	0,0	0,0	2,2	1,6	0,0
Brandgans	3	Groot-Eiland	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Brandgans	5	Braakman	0,0	0,0	0,5	0,8	1,3	0,3	0,0
Brandgans	6	Baarzandse Kreek/De Blikken	0,0	0,7	2,9	5,7	4,3	2,4	2,5
Brandgans	7	Yerseke Moer	0,0	11,8	16,6	8,3	7,0	5,5	0,0
Brandgans	8	Ganzenreservaat De Poel	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Brandgans	11	Schakerloopolder	0,0	0,0	0,2	0,0	0,1	1,2	1,2
Brandgans	12	Scherpenissepolder	23,9	9,8	3,2	4,1	4,2	0,0	11,4
Brandgans	13	Van Haaftepolder	0,0	0,0	0,0	3,4	5,8	4,2	15,4
Brandgans	14	De Maire	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2	1,7	0,0
Brandgans	15	Dijkwater	0,1	0,0	2,0	0,0	3,0	0,0	0,0
Brandgans	16	Zuidkust Schouwen	37,8	30,6	26,1	23,5	33,7	44,7	39,6
		totaal opvang	67,2	53,9	51,8	47,1	63,5	68,3	73,3
Brandgans	17	overig Vogelrichtlijngebied	8,4	10,9	9,1	9,2	15,5	11,5	12,4
Brandgans	18	overig natuur	0,8	0,5	0,3	1,0	0,4	0,9	0,3
Brandgans	19	overig buiten natuurgebied	23,7	34,7	38,8	42,8	20,7	19,3	14,0
		natuur&opvang totaal	76,3	65,3	61,2	57,2	79,3	80,7	86,0
		overig buiten natuurgebied	23,7	34,7	38,8	42,8	20,7	19,3	14,0

2006/2007

Gebied	Zplot	Gebied	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei
Rotgans	1	Saeftinghe	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Rotgans	7	Yerseke Moer	1,8	0,6	1,0	0,0	0,6	0,0	0,6	5,2
Rotgans	11	Schakerloopolder	1,4	4,5	5,8	3,7	2,8	1,0	2,3	0,6
Rotgans	12	Scherpenissepolder	1,9	1,4	0,0	0,0	0,0	0,8	1,2	3,8
Rotgans	13	Van Haaftenpolder	0,1	0,6	0,1	0,1	0,4	0,3	2,8	5,8
Rotgans	14	De Maire	1,4	0,0	0,1	0,8	1,8	0,4	0,6	1,7
Rotgans	15	Dijkwater	0,0	0,0	0,3	0,0	0,0	0,0	0,6	0,2
Rotgans	16	Zuidkust Schouwen	3,5	3,8	9,3	5,0	6,0	10,7	16,4	10,9
		totaal opvang	10,0	10,9	16,7	9,7	11,6	13,2	24,4	28,2
Rotgans	17	overig Vogelrichtlijngebied	45,4	34,1	42,4	48,1	47,6	43,4	32,7	45,5
Rotgans	18	overig natuur	1,6	2,0	2,2	2,9	2,0	1,3	2,7	1,9
Rotgans	19	overig buiten natuurgebied	43,0	53,0	38,7	39,3	38,8	42,1	40,2	24,4
		natuur&opvang totaal	57,0	47,0	61,3	60,7	61,2	57,9	59,8	75,6
		overig buiten natuurgebied	43,0	53,0	38,7	39,3	38,8	42,1	40,2	24,4

2007/2008

Gebied	Zplot	Gebied	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei
Rotgans	1	Saeftinghe	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0
Rotgans	6	Baarzandse Kreek/De Blikken	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Rotgans	7	Yerseke Moer	0,2	0,9	0,0	0,5	0,1	0,9	1,8	5,5
Rotgans	11	Schakerloopolder	0,2	0,0	3,0	0,0	1,1	1,8	2,3	0,1
Rotgans	12	Scherpenissepolder	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,4	7,2
Rotgans	13	Van Haaftenpolder	1,5	0,0	0,6	0,0	0,0	5,7	0,1	17,7
Rotgans	14	De Maire	2,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3	0,2	0,9
Rotgans	15	Dijkwater	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,3	0,3	0,1
Rotgans	16	Zuidkust Schouwen	2,8	6,6	7,0	5,2	7,1	6,5	6,9	13,7
		totaal opvang	6,7	7,5	10,7	5,7	8,5	15,4	14,0	45,2
Rotgans	17	overig Vogelrichtlijngebied	55,3	47,1	41,5	50,2	43,2	44,0	42,9	26,9
Rotgans	18	overig natuur	2,3	2,2	1,8	1,9	3,5	1,9	2,7	0,9
Rotgans	19	overig buiten natuurgebied	35,7	43,1	45,9	42,2	44,7	38,7	40,3	27,0
		natuur&opvang totaal	64,3	56,9	54,1	57,8	55,3	61,3	59,7	73,0
		overig buiten natuurgebied	35,7	43,1	45,9	42,2	44,7	38,7	40,3	27,0

SOVON Vogelonderzoek Nederland

Rijksstraatweg 178
6573 DG Beek-Ubbergen
T (024) 684 81 11
F (024) 684 81 22

E info@sovon.nl
I www.sovon.nl

